

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ Λ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΙΩΑΝ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14, Τ. 140 — ΤΗΛ. 718-308 | 1/15 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1981 | ΑΡΙΘ. 23-24

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΓΙΑ ΝΥΧΤΑ

Ἄγια Νύχτα. — Κων. Γ. Μπόνη, Ἀκαδημαϊκοῦ - Ὁμοτ. Καθηγ. Πανμίου Ἀθηνῶν, Ἀποστολικοὶ Πατέρες, Ἰγνατίου Ἀντιοχείας Ἐπιστολαὶ Β' Μαγνησιεύσιν Ἰγνάτιος. — Ἡλία Βενέζη, Ἀρχιεπίσκοπος Δαμασκηνός (†). — Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Προπρυτάνεως, Ἡ ἀληθινὴ φιλία. — π. Φιλ. Φάρου, Ἐνα παθολογικὸ πένθος. — Δημοσθ. Σαβράμη, Εἰρήνη: τὸ πῦρ μεγάλου δώρου τοῦ Θεοῦ. — Γεωργίου Θ. Πρίντζιπα, Ἡ Ὁρθόδοξη Ἀδελφότητα Βενετίας. — Ι. Μ. Χατζηφώτη, Σκέψεις, ἐνῶ πλησιάζουν τὰ Χριστούγεννα. — Ἐπίκαιρα. — Περιεχόμενα τοῦ Δ' (1981) τόμου τοῦ περιοδικοῦ «ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ». — Μιὰ χρήσιμος ἔκδοσις. — Οἱ κατὰ τὸ 1981 Συνεργάται τοῦ «ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ».

Παιδίον ἐγεννήθη ἡμῖν, υἱὸς καὶ ἐδόθη ἡμῖν, οὗ ἡ ἀρχὴ ἐγενήθη ἐπὶ τοῦ ὄμου αὐτοῦ· καὶ καλεῖται τὸ ὄνομα αὐτοῦ, μεγάλης βουλῆς Ἄγγελος, θαυμαστός σύμβουλος, Θεὸς ἰσχυρός, ἐξουσιαστής, ἄρχων εἰρήνης, πατὴρ τοῦ μέλλοντος αἰῶνος· ἄξω γὰρ εἰρήνην ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας, εἰρήνην καὶ ὑγίαν αὐτῶ (Ἡσαίας).

Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, Ἰασιῶν 1 — Ἀθήναι 140. Προϊστ. Τυπογραφείου Ἰωάννης Μιχαήλ. Ἀναστασία 3 Ζωγράφου. Τηλ. 7787.078.

Ἀρχιεπίσκοπος
ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ (†)

Τοῦ Ἡλίου Βενέζη

Ὁ Ἀθηνῶν Δαμασκηνὸς φέρνει μέσα του τὸ γερὸ κύτταρο τῆς γάσσας. Ἐρχεται ἀπ' τὴ βουνίσια, τὴν ἀπλή, τὴ σχεδὸν πατριαρχικὴ ζωὴ τῶν βοσκῶν καὶ τῶν λοτόμων τῆς ὄρεινῆς Ἑλλάδας. Ἐρχεται ἀπ' τὰ στρώματα τοῦ λαοῦ μας, ἀπ' τὴν ἑλληνικὴ περιοχὴ ὅπου δὲν διδάσκεται ἀλλὰ ἀσκεῖται ἡ πίστις: γιὰ τὸ Θεό, γιὰ τὴν καλὴ πράξι, γιὰ τὸ χρέος πρὸς τὴν πατρίδα καὶ πρὸς τὴν ἑλληνικὴ διάρκειά. Ἀπ' τὴν περιοχὴ ὅπου νόμος εἶναι ἡ φτώχεια, καὶ ἡ στέρηση, καὶ ἡ καρτερία. Ὅταν, μὲ τὸ κύλισμα τῶν χρόνων καὶ τοῦ πεπρωμένου, ἔφθασε στὴν ὑψηλότετη κορυφὴ καὶ ἔγινε Ἀντιβασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων, ἦταν περήφανος νὰ ἀφηγητῆι στοὺς φίλους του ἀπὸ τοῦ ξεκίνησε.

Ὅσοι μιλοῦν μαζὶ του αἰσθάνονται τὸν γνήσιο τόνο: τίποτα τὸ ψεύτικο, τὸ προσποιημένο, στὴν κίνηση εἶτε στὸ λόγο. Αὐτός, ὁ γιὸς βουνίσιαν ἀνθρώπων τῆς Ρούμελης, εἶχε μέσα του ἀξιοπρέπεια βασιλική. Εἶχε ἐπιβάλλον καὶ ἀκτινοβολία. Ἐνα καλοκαιρινὸ θράδυ ἀγωνιζόταν στὸ Γερμανικὸ Στρατηγεῖο τοῦ στρατηγοῦ ANDRE νὰ σώσει ἀπ' τὸ ἐκτελεστικὸ ἀπόσπασμα τοὺς πρώτους ἑλληνες ἀξιωματικούς τῆς ομάδας Ἀκύλα ποὺ ἦταν νὰ ἐκτελεστοῦν ὡς ὄμηροι. Ὁ γερμανὸς στρατηγὸς ἦταν ἀνένδοτος. Ὁ Δεσπότης τῶν Ἀθηνῶν σηκώθηκε τότε πελώριος, ἐστάθη στὴν πόρτα, σήκωσε τὸ χέρι του καὶ καταράστηκε: «Τὸ αἷμα αὐτῶν ἐφ' ὑμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ὑμῶν!». Ἡ σκηνή, λέγει ὁ αὐτόπτης μάρτυρας, εἶχε βιβλικὸ μεγαλεῖο. Καὶ ὁ γερμανὸς δῆμιος συνθλιμμένος ἀπὸ αὐτὸ τὸ μεγαλεῖο ἐστάθη στὴ θέση του σὰ νὰ τὸν κάρφωσαν, μὴ τολμώντας νὰ κάμῃ μῆτε ἓνα θῆμα πρὸς τὸν Ἀρχιεπίσκοπο, μὴ τολμώντας νὰ ἀρθρώσῃ λέξι.

Ἐν ἀκτινοβολία τῆς προσωπικότητός του — ἔλεγε ὁ Ἀλέξανδρος Διομήδης — ἦτο ἀσύνηθες καὶ ἐκπληκτικὸν φαινόμενον. Ἡ μαγεία τῆς ἐμφανισεώς του, ὅταν, ὡς ἐρχόμενος λυτρωτῆς, εἰσήρχετο εἰς τὰς φυλακάς, εἶχε τι τὸ ὑπερφυσικόν...».

(Ἀπὸ τὸ βιβλίον του «Ἀρχιεπίσκοπος Δαμασκηνός»).

ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΟΙ ΠΑΤΕΡΕΣ
ΙΓΝΑΤΙΟΥ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ
Β'. ΜΑΓΝΗΣΙΕΥΣΙΝ ΙΓΝΑΤΙΟΣ*

Τοῦ κ. ΚΩΝΣΤ. Γ. ΜΠΟΝΗ

Ἀκαδημαϊκοῦ

Ὁμ. Καθηγητοῦ τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν

II. Σ χ ό λ ι α

— Ἡ λ. «παλαιός» εἶναι πολύσημος. Ἐνταῦθα λαμβάνεται ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τοῦ «πεπαλαιωμένου», τοῦ ἐν τῇ Π.Δ. τρόπου ζωῆς, συμφώνως πρὸς τὸ τοῦ Παύλου (Β' Κορ. 5,17) «τὰ ἀρχαῖα παρήλθεν, ἰδοὺ γέγονεν καινὰ». Προφανῶς ἐνταῦθα ὁ Ἴγν. διὰ τοῦ ὄρου «παλαιούς» μυθεύμασιν ἐπισημαίνει τὴν ἀνωφελεῖ ἐφαρμογὴν τοῦ Μωσαϊκοῦ Νόμου (περιτομῆς, νηστείας κ.λπ.) εἰς τοὺς ἐξ ἔθνων χριστιανούς. Τοῦτο ἄλλωστε ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς ἐν συνεχείᾳ φράσεως: «εἰ γὰρ μὲχρι νῦν κατὰ Ἰουδαϊσμὸν ζῶμεν, ὁμολογοῦμεν χάριν μὴ εἰληφέναι». Τὴν θαυτέραν ἔννοιαν τοῦ χωρίου ἀντιλαμβάνομεθα ἀντιπαραβάλλοντες τοὺς λόγους τοῦ Παύλου ἐν Γαλ. 1,11 - 17. Σημειωτέον ὅτι τὸν ὄρον «Ἰουδαϊσμός» μόνος ὁ Παῦλος ἀναφέρει ἐν τῇ Κ.Δ. Παρὰ τοῖς ἐκκλ. συγγρ. πολλάκις χρησιμοποιεῖται ὁ ὄρος οὗτος. Κλασσικὸν εἶναι τὸ χωρίον τοῦ Ἴγν.: Μαγνησ. 10,3: «ὁ... Χριστιανισμὸς οὐκ εἰς Ἰουδαϊσμὸν ἐπίστευσεν, ἀλλ' Ἰουδαϊσμός εἰς Χριστιανισμὸν». Πρβλ. Ὁριγ. Μ. 11,656Α. Εὐσεβ. Καισ. Μ. 22,24Β. Ἐπιφ. Μ. 41,240Α. Ὁριγ. Μ. 11,937Β. Κύριλλ. Ἱερσ. Κατήχ. 4,37. Μ. 31,600Β. 601Α. Μ. Ἀθ. Μ. 26,580. Γρηγ. Ναζ. Μ. 35,444.

VIII, 2. Ἐν τῇ ἐν συνεχείᾳ παραγράφῳ ὁ Ἴγν. πρὸς ἀποφυγὴν παρερμηνείας ἢ παρανοήσεως τῶν λόγων του ἐπισημαίνει ὅτι ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἔννοεῖ διὰ τῆς προηγουμένης φράσεώς του παντελεῖ ἀπόρριψιν τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ, ὅπως φαίνονται δεχόμενοι οἱ «ψευδοδιδάσκαλοι» αἰρετικοί, διότι τοῦτο θὰ ἐσήμαινεν ἀπόρριψιν τῆς ἐν τῇ Ἀγίᾳ Γραφῇ, τῇ τε Π. καὶ τῇ Κ.Δ., θείας Ἀποκαλύψεως καὶ ἄρα τῆς διὰ Χριστοῦ δωρηθείσης τοῖς πιστοῖς θείας Χάριτος. Διὸ καὶ ὁ Ἴγν. ἐμφανέστατα βεβαιοῖ ὅτι: «Οἱ γὰρ θεοὶ ὅτα τοι προφήται κατὰ Χριστὸν Ἰησοῦν ἔζησαν». Ἐπομένως τὸ κήρυγμα τῶν προφητῶν καὶ ἡ ἐν Χριστῷ ἀποκαλυφθεῖσα θεία Χάρις προεφητεύθησαν. Ὅρα καὶ Ἴγν. Φιλαδ. 5,2. 9,1. 2. Ἡ ἀντίθεσις μεταξὺ τῶν ἀντιπροσωπευόντων τὸν Ἰουδαϊσμὸν καὶ τῶν σεβομένων τοὺς προφήτας ἐν Πράξ., 7,51. 52. Ἐνταῦθα προβάλλεται καὶ ὁ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων διωγμὸς τῶν προφητῶν, ὅπως ἐν Ματθ. 5,12. Λουκ. 11, 47-51, τοῦθ' ὅπερ ἀποδεικνύει ὅτι οἱ προφῆται: «κατὰ Χριστὸν Ἰησοῦν ἔζησαν». Πβλ. Τραλλ. 2,1. Φιλαδ. 3,2.

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 242 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 22 τεύχους.

Ἡ ἀληθινὴ φιλία

Τοῦ κ. **ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ**
Προπρυτάνεως τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Ἔτσι οἱ παράγοντες τῆς χριστιανικῆς ἀγωγῆς πρέπει νὰ καταστήσουν σαφῆς στοὺς νέους, ὅτι «φίλος πιστὸς σκέπη κραταιά, ὁ δὲ εὐρὼν αὐτὸν εὖρε θησαυρόν. Φίλου πιστοῦ οὐκ ἔστιν ἀντάλλαγμα... Φίλος πιστὸς φάρμακον ζωῆς, καὶ οἱ φοβούμενοι τὸν Κύριον εὐρήσουσιν αὐτόν» (Σοφ. Σειράχ 6, 14-16).

Ὅπως δίδασκε ὁ Σωκράτης, προϋπόθεση τῆς ἀληθινῆς καὶ σταθερῆς φιλίας εἶναι ἡ ἀρετὴ. «Ἀδύνατόν ἐστι, —λέγει—, πονηρὸν ὄντα καλοὺς καγαθοὺς φίλους κτήσασθαι... Οὔτε τοὺς πονηροὺς ὀφθαλμοὺς φίλους ἀλλήλοις δυναμένους εἶναι· πῶς γὰρ ἢ ἀχάριστοι ἢ ἀμελεῖς ἢ πλεονέκται ἢ ἄπιστοι ἢ ἀκρατεῖς ἄνθρωποι δύναντο φίλοι γενέσθαι; Οἱ μὲν οὖν πονηροὶ πάντως ἔμοιγε δοκοῦσιν ἀλλήλοις ἐχθροὶ μᾶλλον ἢ φίλοι πεφυκέναι» (= Ἐάν κανεῖς εἶναι πονηρός, εἶναι ἀδύνατο νὰ ἀποκτήσῃ φίλους καλοὺς καὶ ἀγαθοὺς... Οὔτε βλέπω ὅτι μποροῦν οἱ πονηροὶ νὰ εἶναι φίλοι μεταξύ τους. Διότι πῶς θὰ μποροῦσαν νὰ γίνονιν φίλοι ἢ ἀχάριστοι ἢ ἀμελεῖς ἢ πλεονέκτες ἢ ἀναξιόπιστοι ἢ ἀκρατεῖς ἄνθρωποι; Πάντως ἐγὼ νομίζω, ὅτι οἱ πονηροὶ ἐκ φύσεως εἶναι μεταξύ τους μᾶλλον ἐχθροὶ παρά φίλοι) (Ξενοφῶντος, Ἀπομνημονεύματα, βιβλ. Β', κεφ. 6).

Γιὰ ὅτι ἀφορᾷ στὸν «ΕΦΗΜΕΡΙΟ» πρέπει νὰ ἀπευθύνεσθε στὴ Διεύθυνση τοῦ Περιοδικοῦ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὁδὸς Ἰωάννου Γεργαδίου 14, Ἀθήνα (140). Τηλ. 718.327.

Ἡ φιλία πρέπει νὰ εἶναι μέσο πνευματικῆς ἀλληλοενισχύσεως καὶ προόδου. Γι' αὐτὸ δὲν πρέπει νὰ λησμονοῦμε τὸ «φίλος μὲν Πλάτων, φιλιότηρ δ' ἀλήθεια». Ὁ Χρυσόστομος λέγει χαρακτηριστικά: «Γιὰ ἐκεῖνον, ποὺ εἶναι φίλος μου, θὰ ἔλεγα πῶς με ἀγαπᾷ ὄχι μόνον, ὅταν με ἐπαινῇ, ἀλλὰ καὶ ὅταν με κατηγορῇ καὶ με διορθῶν. Διότι νὰ ἐπαινῇ κανεῖς ὅλα ἀνεξαιρέτως, καὶ ἐκεῖνα, ποὺ ἔχουν καλῶς, καὶ ἐκεῖνα, ποὺ δὲν ἔχουν καλῶς, δὲν εἶναι γνώρισμα φίλου, ἀλλ' ἀπατεῶνος καὶ εἰρωνος· τὸ νὰ ἐπαινῇ δὲ κανεῖς, ἂν μὲν γίνεται κάτι ἀπὸ τὰ πρόποντα, νὰ κατηγορῇ δέ, ἂν γίνεται κάποιο σφάλμα, τοῦτο εἶναι γνώρισμα φίλου καὶ κηδεμόνος... Τὸν μὲν λοιπὸν ἐχθρὸν δὲν τὸν δέχομαι, οὔτε ὅταν ἐπαινῇ, τὸν δὲ φίλον ἀφήνω νὰ ἔλθῃ κοντά μου καὶ ὅταν με κατηγορῇ» («Τὸν φιλοῦντά με, οὐκ ὅταν ἐπαινῇ με μόνον, ἀλλὰ καὶ ὅταν ἐγκαλῆ καὶ διορθῶται, τότε φαίην ἂν ἐγωγε φιλεῖν. Τὸ μὲν γὰρ ἀπλῶς πάντα ἐπαινεῖν, καὶ τὰ καλῶς ἔχοντα καὶ τὰ μὴ καλῶς, οὐκ ἔστι φιλοῦντος, ἀλλ' ἀπατεῶνος καὶ εἰρωνος· τὸ δὲ ἐπαινεῖν μὲν ἂν τι τῶν δεόντων γίνηται, ἐγκαλεῖν δὲ ἂν τι διαμαρτάνηται, τοῦτο φίλου καὶ κηδεμόνος... Τὸν μὲν οὖν ἐχθρὸν οὐδὲ ἐπαινοῦντα δέχομαι, τὸν δὲ φίλον καὶ ἐγκαλοῦντα προσιέμαι» (Χρυσόστομος, Ὁμιλία εἰς τὸ «Σαῦλε, Σαῦλε, τί με διώκεις;», Migne Ἑ.Π. 51, 131).

Γιὰ τὴν ἐκλογή τῶν φίλων τονίζει καὶ ὁ ἱερός Φώτιος: «Νὰ μὴ συνάπτῃς γρήγορα φιλία· ἐάν δὲ συνάψῃς, νὰ διατηρῆς με κάθε τρόπο τὸν δεσμὸ ἀδιάλυτο, βαστάζοντας ἀπὸ τὸ βάρος τοῦ πλησίον, ἐκτὸς ἂν αὐτὸ ἔχη ὡς συνέπεια κίνδυνο τῆς ψυχῆς... Νὰ χρησιμοποῖς ὡς φίλους ἐκείνους, ποὺ πάντοτε διατήρησαν εὐκρινῆ τὴν φιλία πρὸς ἄλλους καὶ οὔτε τοὺς εἶδαν με μάτι ζηλοτυπίας, ὅταν ἦταν εὐτυχεῖς, οὔτε ἔδειξαν γι' αὐτοὺς ἀδιαφορία, ὅταν εἶχαν ἀτυχίες... Νὰ ἀποκτᾷς λοιπὸν φίλους ὄχι τοὺς φαύλους, ἀλλὰ τοὺς ἀρίστους... Νὰ μὴ ζητῆς δὲ ἀπὸ τοὺς φίλους νὰ ἀκούῃς τὰ εὐχάριστα, ἀλλὰ μᾶλλον τὰ ἀληθινὰ» («Μὴ ταχὺς ἦσθα ζευγνύειν εἰς φιλιάν· συζεύξας δέ, παντὶ τρόπῳ τὸν δεσμὸν ἄλυτον συντήρει, ἅπαν τοῦ πλησίον ἀνέχων τὸ βάρος, πλην εἰ ψυχῆς κίνδυνον ἐπάγει... Ἐκεῖνοις δὲ κέχηρο φίλοις, οἱ πρὸς ἐτέρους κατὰ πάντα καιρὸν ἄδολον διεσώσαντο τὴν φιλιάν καὶ μήτε εὐπραγοῦσι βασκανίας ἐπέβαλον ὀφθαλμόν, μήτε ἠμέλησαν δυσπραγούντων... Κτῶ τοίνυν φίλους, μὴ τοὺς φαύλους, ἀλλὰ τοὺς ἀρίστους... Μὴ ζητεῖ δὲ παρὰ φίλων ἀκούειν τὰ ἡδέα, ἀλλὰ τὰ ἀληθῆ μᾶλλον» (Μ. Φωτίου, Ὁμιλία βη πρὸς Μιχαὴλ τὸν Ἀρχοντα Βουλγαρίας — Ἰ. Βαλέττα, Φωτίου ἐπιστολαί, ἐν Λονδίῳ 1864, σ. 229 - 230).

ΕΝΑ ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΟ ΠΕΝΘΟΣ

Τοῦ π. ΦΙΛΟΘΕΟΥ ΦΑΡΟΥ

Ὁ θάνατος ἐνὸς προσφιλοῦς μας προσώπου προκαλεῖ τρομερὴ ἐσωτερικὴ ἀναστάτωση καὶ πολὺ ὀδυνηρὰ συναίσθηματα ποὺ πρέπει νὰ ἐκφραστοῦν κατάλληλα γιὰ νὰ μὴ δημιουργήσουν σοβαρὰ ψυχосωματικὰ καὶ ἄλλα προβλήματα στὸ θλιμμένο.

Ὁ τρόπος ποὺ ἀντιμετωπίζει ἕνας ἄνθρωπος τὸν θάνατο ἐνὸς προσφιλοῦς του προσώπου ἐξαρτᾶται πολὺ ἀπὸ τὸ εἶδος τῆς σχέσεως ποὺ εἶχε μ' αὐτό. Μιὰ ἀρρωστημένη σχέση με ἐντονη ἐξάρτησι καὶ κτηνικότητα, προδικάζει πολὺ κακὴ ἔκθεσι τῆς διαδικασίας τοῦ πένθους. Τὸ ὑπερβολικὸ πένθος εἶναι σοβαρὴ ἐνδειξὴ ὅτι ὁ θλιμμένος καὶ ὁ νεκρὸς εἶχαν μιὰ τέτοια σχέση. Εἶναι πολὺ χαρακτηριστικὴ ἢ παρατήρησι ποὺ κάνει ὁ Μ. Βασίλειος ἔχοντας ἀσφαλῶς ὑπ' ὄψει του μιὰ τέτοια περίπτωση: παθολογικὸ πένθος, «ὕποπτον γὰρ ἐστὶ τὸ ἄγαν σου φιλότεκνον» γράφει. «μ ἢ π ο τ ε δ ὠ σ α ὕ τ ῆ ν τ ῶ π ἄ θ ε ι, δι' ἄ π α λ ὅ τ ῆ τ α ἠ θ ῶ ν θ α θ ε ἴ α ν τ ῆ ν π λ η γ ῆ ν δ ε ξ α μ ῆ ν ῆ τ ῆς λ ὄ π ῆς» (ΒΕ-ΠΕΣ Τόμ. 57, σελ. 273).

Μιὰ τέτοια παθολογικὴ περίπτωση δὲν ἀντιμετωπίζεται βέβαια με παραινέσεις ἀλλὰ ἀπαιτεῖ μιὰ ἐπέμβασι σὲ βάθος γιὰ τὴν ὁποία χρειάζονται χρόνος πολλὸς καὶ ἡ ἀπαραίτητη εἰδίκευσι.

Πάντως καὶ χωρὶς ἰδιαιτέρη εἰδίκευσι, μπορεῖ κανεὶς νὰ βοηθήσῃ δίνοντας στὸ θλιμμένο τὴ δυνατότητα νὰ μιλήσῃ γιὰ τὸ πένθος του ἀκούγοντάς τον με συμπάθεια καὶ προσφέροντάς του κάποιες ἐνδείξεις κατανοήσεως ὅπως ἔκανε ὁ παπὰς τῆς περιπτώσεως ποὺ ἀκολουθεῖ.

50 ἐτῶν, ἔγγαμος, συνάντησις Α' :

Π. —Γεῖά σας.

Ἄρ. —Γεῖά σου, πάτερ.

Π. —Τί σὰς ἔφερε ἐδῶ;

Ἄρ. —"Ἄσε, πάτερ, θάσανα.

Π. —Τί ἐννοεῖτε;

Ἄρ. —Πέρασα πολὺ δύσκολες καταστάσεις. Ἔχω πάθει γαστρορραγία.

Π. —Πῶς ἐγινε;

Ἄρ. —Εἶχα ἕνα μονάκριβο κορίτσι. Τελείωσε τὸ Γυμνάσιο καὶ ἔδωσε ἐξετάσεις στὴν Ἀκαδημία, ἀλλὰ δὲν πέτυχε. Γι' αὐτὸ εἶπα νὰ τὴν νοικοκυρέψω. Τὸ πάντρεψα με ἕνα καλὸ παλλικάρη, ἔκαναν καὶ ἕνα παιδάκι. Τὸν Αὐγούστο ὅμως ξαφνικὰ ἀρρώστησε με τὴν κακιὰ ἀρρώστια καὶ τὸν Ὀκτώβριο πέθανε. (Κλαίει...). Καὶ ἀπὸ τὴν στενοχώρια σφίχτηκε τὸ στομάχι μου καὶ ἔπαθα γαστρορραγία. Ἔχω ἔλθει τώρα γιὰ νὰ κάνω ἐγχείρησι.

Π. —Θὰ τὴν ἀγαπούσατε πολὺ.

Ἄρ. —"Ἄν τὴν ἀγαποῦσα; Ὑπερφυσικὴ ἀγάπη. Ἦταν ἕνα χρυσὸ κορίτσι. Ποτὲ δὲν μὲ στενοχώρησε.

Π. —Σὰς βρήκε λοιπὸν μεγάλη συμφορά.

Ἄρ. —Ναί, στενοχωρήθηκα πολὺ. Ἀπὸ τότε ἔχω ἀλλάξει πολὺ. Σκέπτομαι νὰ πάω στὸ Ἅγιον Ὄρος. Ἐκεῖ νὰ πάω, νὰ μὴ βλέπω, νὰ μὴ ἀκούω τίποτα, μακριὰ ἀπ' τοὺς ἀνθρώπους. Ἀφοῦ οὔτε καὶ τὴ σύζυγό μου πιά δὲν θέλω κοντά μου. Ἐξ ἄλλου εἶμαι καὶ σὲ πάρα πολὺ δύσκολη οἰκονομικὴ κατάσταση. Τὰ πούλησα ὅλα γιὰ νὰ τὴν γιαιτρέψω. Ἔχω καὶ τώρα νὰ ἀναθρέψω καὶ τὸ παιδάκι καὶ θὰ τὸ ἔχω σὰν παιδί μου.

Π. —Σὰς καταλαβαίνω. Ἀλλὰ δὲν χάθηκε τὸ πᾶν, μὴ ἀπελπίζεσθε. Ὑπάρχει καὶ ἡ ἐλπίδα.

Κριτικὴ παρουσίασι τοῦ νέου Ἡμερολογίου
βλ. στὴν «Ἐκκλησίαν», ἀριθ. 24, 15.12.81.

ΕΙΡΗΝΗ: ΤΟ ΠΙΟ ΜΕΓΑΛΟ ΔΩΡΟ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

Του κ. ΔΗΜΟΣΘΕΝΗ ΣΑΒΡΑΜΗ

Δρ. Θεολογίας, Φιλοσοφίας, Κοινωνικών 'Επιστημών
Καθηγητού του Πανεπιστημίου Κολωνίας

Σε λίγες μέρες θα γιορτάσουν όλοι οι χριστιανοί του κόσμου την γέννησι του 'Ιησού Χριστού και θ' ακούσουμε ακόμη μιὰ φορά τό: «δόξα ἐν ὑψίστοις θεῷ και ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία» (Λκ. 2,14). Γιὰ πρώτη φορά δὲ θὰ δοθεῖ ἡ εὐκαιρία στοὺς χριστιανούς νὰ συνειδητοποιήσουν τὴν ἀλήθεια ὅτι ἡ εἰρήνη εἶναι τὸ πιὸ μεγάλο δῶρο τοῦ Θεοῦ, καθὼς και τὸ ὅτι ἡ ἀπομάκρυνσι τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὸν Θεὸ μπορεί νὰ ὀδηγήσει τὴν ἀνθρωπότητα στὴν τελικὴ της καταστροφή.

Γιατὶ γιὰ πρώτη φορά —μετὰ τὴν ἀπόφασι τῆς Ἀμερικανικῆς Κυβερνήσεως νὰ προχωρήσει στὴν παραγωγή τῆς βόμβας νετρονίου— γίνεται αἰσθητὸ τὸ γεγονὸς ὅτι οἱ μεγάλες δυνάμεις τῆς γῆς δὲν εἶναι σὲ θέσι νὰ χαρίσουν στὸν σημερινὸ ἄνθρωπο τὴν εἰρήνη, πράγμα ποὺ σημαίνει ὅτι αὐτὲς οἱ δυνάμεις ἔχουν μεταβληθεῖ στὴν πιὸ επικίνδυνὸ ἄνθρωπο τὴν εἰρήνη, πράγμα ποὺ μπορεί νὰ συντελέσει στὴν τελικὴ καταστροφή τοῦ πλανήτη μας, ἢ στὴν δημιουργία ἀπάνθρωπου κόσμου μέσα στὰ πλαίσια τοῦ ὁποίου —ὅπως τονίζει μιὰ ομάδα γερμανῶν ἱατρῶν— «οἱ ζωντανοὶ θὰ μακαρίζουν τοὺς νεκρούς». Γιὰ τοῦτο τὸν λόγο δὲ ἀξάνει, συνεχῶς, ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνθρώπων, ποὺ πιστεύουν ὅτι μόνο ὁ Θεὸς και ἡ ἀλλαγὴ νοσηροῦσας ἀτόμων και τῶν κοινωνιῶν —ἢ μετάνοια δηλαδὴ— μπορούν νὰ σώσουν τὴν ἀνθρωπότητα.

Συγκινητικὸ και ἐλπιδοφόρο εἶναι, κυρίως, τὸ γεγονὸς ὅτι οἱ σημερινοὶ νέοι και οἱ σημερινὲς νέες ἔπαψαν νὰ πιστεύουν ὅτι ἡ τεχνικὴ και ὀλικὴ πρόδοσι τοῦ ἀνθρώπου εἶναι σὲ θέσι νὰ τὸν ἀπελευθερώσει ἀπὸ τὸ κάθε εἶδος κακῶ, με ἀποτέλεσμα τὸ ὅτι ἡ καινούργια γενεὰ ἀρχίζει ν' ἀνακαλύπτει τὴν

σημασία τοῦ χριστιανικοῦ συστήματος ἀξιών γιὰ τὴν ἀνανέωσι τῶν ἀτόμων και τῶν κοινωνιῶν. Στὴν Γερμανία π.χ. ἀξάνει, συνεχῶς, ὁ ἀριθμὸς τῶν νέων —ἀνδρῶν και γυναικῶν— ποὺ ἀγωνίζονται, ὅπου και ὅπως μπορούν, γιὰ τὴν ἐπικράτησι τῆς ἀγάπης, τῆς ἀλληλεγγύης, τῆς κοινωνικῆς δικαιοσύνης και τῆς εἰρήνης, παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι τὸ κατεστημένο —πολιτικὸ, κοινωνικὸ και οἰκονομικὸ— χαρακτηρίζει αὐτοὺς τοὺς νέους και αὐτὲς τὶς νέες σὰν «ἀριστοτέλους» ἢ ὄργανα τοῦ παγκόσμιου κομμουνισμοῦ.

Ἐλπιδοφόρο εἶναι ἐπίσης τὸ ὅτι πολυάριθμοι ἐκπρόσωποι τοῦ πνευματικοῦ κόσμου —ἐπιστήμονες, συγγραφεῖς κ.λπ.— ἔχουν μεταβληθεῖ σὲ πολλαπλασιαστές τῆς περὶ εἰρήνης χριστιανικῆς διδασκαλίας. Στὸ Μόναχο τῆς Γερμανίας π.χ. ὑπέγραψαν ἑκατὸν πενήντα Εὐρωπαῖοι συγγραφεῖς μιὰ ἐκκλησίαν γιὰ τὴν ἀμεση κατάπαυσι τῶν ἐξοπλισμῶν —στὴν Ἀνατολὴν και στὴν Δύσιν— ποὺ, μετὰ τῶν ἄλλων, χαρακτηρίζει σὰν ἐγκλησίαν γιὰ τὴν ἰδέαν ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρξει ἕνας περιορισμένος ἀτομικὸς πόλεμος. «Ἐνας πόλεμος με ἀτομικὰ ὄπλα» —τονίζει αὐτὴ ἡ ἐκκλησίαν— «θὰ ὀδηγήσει στὴν γενικὴν καταστροφή ὅλης τῆς γῆς, πέρα ἀπὸ κάθε ὄριο και κοινωνικὸ ἢ ιδεολογικὸ σύστημα».

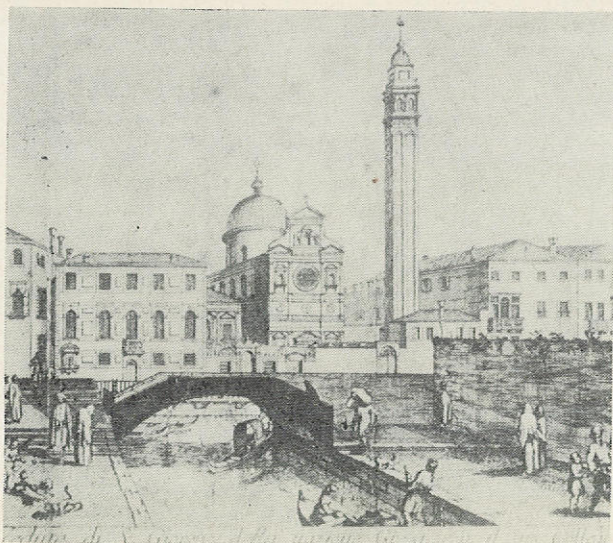
Τὸ ὅτι χαρακτηρίζουν αὐτοὺς τοὺς ἐπιστήμονες, συγγραφεῖς κ.λπ. σὰν πολλαπλασιαστές τῆς περὶ εἰρήνης χριστιανικῆς διδασκαλίας δὲν σημαίνει, φυσικὰ, ὅτι ὅλοι αὐτοὶ οἱ ἐκπρόσωποι τοῦ πνευματικοῦ κόσμου κάνουν «χριστιανικὸ κήρυγμα». Ὅποιος ὁμως ἀγωνίζεται σήμερα γιὰ τὴν ἐπικράτησι τῆς εἰρήνης, ἀγωνίζεται συγχρόνως, γιὰ τὴν ἐπικράτησι τοῦ χριστιανικοῦ συστήματος

ἀξιών, δεδομένου ὅτι —ὅπως δείχνει και ἀποδείχνει ἡ ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητας πρὶν και μετὰ τὴν γέννησι τοῦ 'Ιησού Χριστοῦ— ἡ ἐπικράτησι και ἡ διατήρησι τῆς εἰρήνης εἶναι δυνατὴ μόνο μέσα στὰ πλαίσια ἐνὸς κόσμου, ποὺ ρυθμίζει τὴν ζωὴ τῶν ἀτόμων και τῶν κοινωνιῶν με βάση τὸ ὅτι ὁ ἄνθρωπος τὸ χριστιανικὸ σύστημα ἀξιών. Εἶναι π.χ. ἀδύνατο νὰ χωρίσουμε τὴν περὶ εἰρήνης διδασκαλίαν τοῦ 'Ιησοῦ Χριστοῦ ἀπὸ τὴν περὶ δικαιοσύνης, ἀγάπης κ.λπ. διδασκαλίαν του.

Ἐκτὸς αὐτοῦ δὲν πρέπει νὰ ξεχάσουμε τὶς ἐξῆς βασικὲς ἀλήθειες: Πρῶτον: ὅτι τὴν ἀξίαν τῆς εἰρήνης, σὰν τὸ πιὸ μεγάλο δῶρο τοῦ Θεοῦ, μπορεί νὰ τὴν ἐκτιμήσει μόνο ἕνας ἄνθρωπος, ποὺ ζῆ ὑποκειμενικὰ τὴν ἐσωτερικὴν εἰρήνην, ποὺ χαρίζει ἢ καθημερινὴν ἐπαφὴν με τὸν 'Ιησοῦ Χριστό. Δεύτερον: ὅτι ὁ ἀγῶνας γιὰ τὴν εἰρήνην προϋποθέτει τὴν συνειδητοποίησιν τοῦ ὅτι ὅσο ἀξίζει ἕνας μόνο ἄνθρωπος, δὲν ἀξίζει ὀλόκληρος ὁ ὀλικὸς κόσμος (Ματθ. 16,26), καθὼς και ὅτι —γιὰ τοῦτο τὸν λόγο— τρίτον: ἡ εἰρήνην μπορεί νὰ ἐπικρατήσει μόνο ἐκεῖ, ὅπου οἱ ἄνθρωποι δὲν ξεχνοῦν τὸ ὅτι ὁ 'Ιησοῦς Χριστὸς κηρύττει τὴν ἀγάπην ἀνάμεσα στὰ ἄτομα και τοὺς λαούς, πράγμα ποὺ σημαίνει ὅτι τὸ μίσος, ἡ κακία, ὁ ἐγωϊσμὸς, ἡ κοινωνικὴ ἀδικία κ.λπ. ἀνῆκουν στοὺς πιὸ βασικούς και πιὸ επικίνδυνους ἐχθρούς τῆς εἰρήνης. Τέταρον: δὲν πρέπει ποτὲ νὰ ξεχάσουμε ὅτι τό: «δόξα ἐν ὑψίστοις θεῷ και ἐπὶ γῆς εἰρήνη» σημαίνει ὅτι ἡ εἰρήνην ἀνήκει σ' ἐκεῖνα τὰ πολῦτιμα ἀγαθὰ, ποὺ ὁ ἄνθρωπος, χωρὶς τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, δὲν θὰ κατορθώσει ποτὲ νὰ τ' ἀποκτήσει, δεδομένου, μάλιστα, ὅτι ἡ εἰρήνην εἶναι τὸ πιὸ μεγάλο δῶρο τοῦ Θεοῦ.

Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια

15νήμερη Ἐφημερίδα τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας. Εἶναι τὸ πνευματικὸ, μαχητικὸ ὄργανο τοῦ κάθε χριστιανοῦ. Πληροφορεῖ, ἐνημερώνει και κατατοπίζει τὸ λαὸ πάνω σ' ὅλα τὰ ἐκκλησιαστικά, πνευματικά και θρησκευτικὰ ζητήματα ποὺ ἀπασχολοῦν τὸν σύγχρονο ἄνθρωπο. Κυκλοφορεῖ τὴν 1η και 16 κάθε μῆνα. Ἐτησίαν συνδρομὴ 200 δρχ. Καθῆκον τῶν ἐφημεριῶν εἶναι ἡ ἐγγραφὴ συνδρομητῶν.

Η ΟΡΘΟΔΟΞΗ

ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ

ΒΕΝΕΤΙΑΣ

Ι. ΑΓΩΝΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΙΣΤΗ

Τοῦ κ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ Θ. ΠΡΙΝΤΖΙΠΑ

Ὁ Ἕλληνας, πού θά ἐπισκεφθεῖ τή Βενετία δέν μπορεῖ παρὰ νά αἰσθανθεῖ σάν στό σπίτι του. Ἡ ἀρχιτεκτονική τῶν ἐκκλησιῶν, οἱ ἀγιογραφίες τους, τὰ ἐλληνικά χειρόγραφα καί βιβλία τῆς περιφέρειας Μαρκιανῆς Βιβλιοθήκης, δείχνουν καθαρά, πῶς ὁ τόπος αὐτός ἀποπνέει ἄρωμα ἐλληνικό.

Ἐκεῖ ὅμως πού δονεῖται κυριολεκτικά ἡ ψυχὴ του ἀπὸ συγκίνηση καί ἐθνική περηφάνεια εἶναι ὁ χῶρος, μέσα στήν καρδιά τῆς πόλεως, ὅπου καί σήμερα εἶναι ἐλληνικός. Ἡ ἔδρα τῆς Ἑλληνικῆς Ὀρθόδοξης Ἀδελφότητος Βενετίας. Τὸ γνωστὸ Κάμπο ντέλ Γκρέτσι, μὲ τὸ ἐπιβλητικὸ κτήριο τοῦ Φλαγγινιανοῦ Φροντιστηρίου καί τὴν μεγαλόπρεπη παρουσία τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου. Εἶναι ὁ χῶρος, πού στὴ διάρκεια τῆς δουλείας τὸ ἐλληνικὸ πνεῦμα γνώρισε ἐξαιρετικὴ ἀκμὴ. Εἶναι ὁ χῶρος, ὅπου «ἔστησαν οἱ πόδες» φημισμένων λογῶν τοῦ Γένους, ὅπως οἱ Μάξιμος Μαργούνιος, Νικόλαος Σοφιανός, Γεράσιμος Βλάχος, Νικόλαος Καλλιάνης, Γαβριήλ Σεβῆρος, Ἡλίας Μηνιάτης κ.ἄ. Εἶναι ὁ χῶρος, φάρος ἀκοίμητος, πού ἔστειλε τὶς ἀκτῖνες του νὰ φωτίσουν τὰ Ἑλληγόπουλα στὴ σκλαβωμένη γῆ, νὰ δοῦν ἀπ' τὸ σκοτάδι.

Ἡ Ἑλληνικὴ Κοινότητα Βενετίας ὑπῆρξε ἀναμφίβολα ἡ σημαντικότερη καί λαμπρότερη, ὄχι μόνο τῶν ἐλληνικῶν Κοινοτήτων τῆς Ἰταλίας, ἀλλὰ καί ὅλης τῆς διασπορᾶς. Καί τοῦτο ὄχι τυχαῖα. Ἡ Βενετία ἰδρύθηκε καί ἀναπτύχθηκε μέσα στοὺς κόλπους τοῦ βυζαντινοῦ κράτους, ἀπὸ τὸ ὁποῖο δέχθηκε ἔντονη πολιτικὴ καί πολιτιστικὴ ἐπίδραση. Γεωγραφικὰ ἦταν κοντὰ στὸν ἐλληνικὸ χῶρο καί γι' αὐτὸ προσπελάσιμη. Κέντρο ἐμπορικὸ

παρεῖχε τὴ δυνατότητα μιᾶς εὐκόλης καί ἀνετής βιοτῆς. Καί τὸ κυριότερο, ἡ πολιτικὴ καί πνευματικὴ τῆς ἀνάπτυξη ἐξασφάλιζαν ἓνα ἤρεμο ἀγκυροβόλιο στὸν καταδιωγμένο Ἕλληνα. Ἡ κοσμοξακουσμένη Βενετία, ἰδιαιτέρα στὴν περίοδο τῆς τουρκοκρατίας, ἀκτινοβολεῖ στὴ φαντασία τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ, γίνεται ὄνειρο μαζὶ καί τραγούδι, κρυφὴ ἐλπίδα τοῦ σκλαβωμένου ραγιά.

Ἰσαμε τὶς μέρες μας ἡ μητέρα νανουρίζεῖ τρυφερὰ τὸ μωρὸ τῆς:

«κοιμήσου καί παράγγειλα
στὴν Πόλη τὰ προικιά σου
στὴ Βενετία τὰ ρούχα σου
καί τὰ ἀσημικά σου».

Πολὺ νωρὶς ἄρχισε ἡ μετανάστευση τῶν Ἑλλήνων πρὸς τὴ Δημοκρατία αὐτή. Ἀκόμη ἀπ' τὸν 10ο καί τὸν 11ο αἰῶνα, ἀρχίζουν νὰ καταφθάνουν οἱ πρῶτοι Ἕλληνες. Σίγουρα, ὅμως, τὸ κύμα αὐτὸ γιγαντώθηκε κατὰ τὸν 15ο αἰῶνα. Τότε πού τὰ τραγικὰ γεγονότα ἔφεραν τὶς ἐλληνικὲς χῶρες κάτω ἀπὸ τουρκικὴ κατοχή, μὲ ἀποκορύφωση τὴν πτώση τῆς Βασιλεύουσας. Ἀλλεπάλληλα κύματα προσφύγων κατευθύνονται στὴ Δύση καί ἰδιαιτέρα στὴ Βενετία. Ἡ συρροή, στὴν πόλη αὐτή, καταδιωγμένων Ἑλλήνων εἶναι πιά φαινόμενο καθημερινό. Ἐπίσημη βενετικὴ πηγὴ —ἐγγραφο τοῦ Συμβουλίου τῶν Δέκα, στίς 28 Ἰουλίου 1479— ὑπολογίζει τοὺς πρόσφυγες σὲ 5.000. Πρέπει νὰ σημειωθεῖ, πῶς ὁ πληθυσμὸς τῆς πόλεως τὴν ἴδια ἐποχὴ εἶναι γύρω στίς 150.000.

Οἱ Ἕλληνες προέρχονται ἀπὸ διάφορα στρώματα καὶ ἐπαγγέλματα: ναυτικοί, τεχνίτες, ἱερεῖς, λόγιοι, ἀπλοὶ ἄνθρωποι, ποὺ τρέχουν νὰ καταταχθοῦν στὸ στρατὸ τῆς Γαληνοτάτης. Ὁ μεγάλος ἀριθμὸς τους καὶ ἡ καθημερινὴ ἐπαφή τους μὲ τὸ ντόπιο στοιχεῖο ἐπηρέασαν σὲ μεγάλο βαθμὸ τὴ βενετικὴ κοινωνία. Τὸν 15ο αἰῶνα ἡ Βενετία ἐλλήνιζε σημαντικὰ. Ἡ ἐλληνικὴ γλῶσσα, τόσο στὴ λόγια ὅσο καὶ στὴ λαϊκὴ μορφή της, ἦταν διαδεδομένη σὲ ὅλα τὰ κοινωνικὰ στρώματα.

Ἡ Ὁρθόδοξη Ἑλληνικὴ Ἀδελφότητα ἀρχίζει νὰ παίζει, ἀπὸ τὸν 16ο αἰῶνα καὶ μετὰ, σπουδαῖο καὶ πρωταρχικὸ ρόλο στὴν ἀφύπνηση καὶ ἀνάπτυξη ὁλοκλήρου τοῦ ἐλληνικοῦ ἔθνους. Τὴν ἐποχὴ ἐκείνη ἀποκτᾶ ἐξαιρετικὰ προνόμια ἀπ' τὸν Πάπα καὶ τὴν Πολιτεία. Χτίζει τὸ Νεὸ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου. Ἔχει πνευματικὸ ἡγέτη ὀρθόδοξο μητροπολίτη. Τὸν 17ο αἰῶνα ἱδρύει τὸ Φλαγγινιανόν, ὀργανώνει τυπογραφεῖο, φεγγεβολεῖ σ' ὅλη τὴν Ἑλλάδα. Παράλληλα καλλιεργεῖ τὸ φιλανθρωπικὸ ἔργο. Μερικὰ γιὰ τὴν προικοδότηση ἀπόρων κοριτσιῶν. Συνηρεῖ νοσοκομεῖο, Μονὴ Ἑλληνίδων. Ἰδρύει σχολεῖα στὴν Ἑλλάδα.

Ἦταν ὁ δρόμος της εὐκολος, εὐθύς, χωρὶς ἐμπόδια; Θᾶταν σφάλμα νὰ τὸ νομίσαι κανεὶς. Μιὰ ὀρθόδοξη ἐλληνικὴ κοινότητα (σχιζματικὴ γιὰ τοὺς δυτικούς), σ' ἓνα χωρὸ ὅπου δεσπόζει ὁ παπισμὸς, τὴν ἐποχὴ μάλιστα, ποὺ ἀσχεῖ ἔντονο προσηλυτισμὸ σὲ θάρος τῶν ὀρθόδοξων, δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ προκαλέσει τὴν ἐχθρότητα τοῦ θρησκευτικοῦ περιβάλλοντος. Τὸ κράτος, παρὰ τίς παλινοδρομήσεις του, ἀκολουθεῖ πολιτικὴ ἀνεξίθρησκείας καὶ ἔτσι σὲ γενικὲς γραμμὲς εὐκολύνει τὸν ἀγῶνα τῶν ὀρθόδοξων. Ἐγιν ἀγῶνα ἄνισο καὶ πολλές φορές ἐξοντωτικόν. Μολαταῦτα τίς περισσότερες φορές, στὴν προσπάθειά του νὰ διατηρήσει μιὰ κοινωνικὴ ἡρεμία, συντάσσεται μὲ τὸ λατικόν στοιχεῖο, ποὺ ἔχει καὶ τὴν πλειοψηφία.

Ὅταν ἐγκαταστάθηκαν οἱ πρώτοι Ἕλληνες, οἱ ὀρθόδοξοι ἱερεῖς ποὺ τοὺς ἀκολούθησαν, κατ' ἄκρα οἰκονομία, ἱερούργουσαν κατὰ τὸ ὀρθόδοξο τυπικὸ στοὺς λατινικοὺς ναοὺς τῆς Βενετίας, ὅπου μαζεύονταν πολλοὶ Ἕλληνες. Στὴν ἀρχὴ τὸ πράγμα πέρασε ἀπαρατήρητο. Ὅταν ὅμως ἀρχισε νὰ προκαλεῖ τὴν ἀντίδραση τῶν παπικῶν, ἡ Πολιτεία ἔλαβε αὐστηρὰ μέτρα κατὰ τῶν Ἑλλήνων. Ἔτσι στὰ 1412 ἀπαγορεύθηκε, μὲ ποινὴ ἐξο-

ρίας, στοὺς ὀρθόδοξους ἱερεῖς νὰ λειτουργοῦν. Τότε πολλοὶ Ἕλληνες ἱδρυσαν παρεκκλήσια μέσα στὰ σπίτια τους, ὅπου μὲ χίλιες δυὸ προφυλάξεις μαζεύονταν οἱ ὀρθόδοξοι καὶ παρακολουθοῦσαν τὴν Θεία Λειτουργία. Σὲ πολλές μάλιστα περιπτώσεις ἀναδίδωσε καὶ ἡ Ἐκκλησία τῶν Κατακομιδῶν.

Μετὰ τὴ σύνοδο τῆς Φλωρεντίας (1439) ἀρχισε νὰ ἀνορθοφανέται μιὰ κάποια λύση στὸ θρησκευτικὸ πρόβλημα τῶν Ἑλλήνων. Συγκεκριμένα τὸ 1456 ὁ καρδινάλιος Ἰσίδωρος, πρῶτα μητροπολίτης Κιέδου ποὺ ἀσπάσθηκε τὸν παπισμὸ, μεσολαβεῖ στὸν Πάπα κ' αὐτὸς μὲ τὴ σειρά του στὴ βενετικὴ Σύγκλητο καὶ παραχωρεῖται ἡ ἄδεια γιὰ τὴν ἀνέγερση Ὁρθόδοξου Ναοῦ στὴ Βενετία. Ἀμέσως ἡ Ἀδελφότητα ἀγόρασε οἰκόπεδο καὶ ἀρχισε τίς ἐργασίες.

Ἡ χαρὰ ὅμως τῶν Ἑλλήνων δὲν ἔμελε νὰ κρατήσει καὶ πολὺ. Πολὺ σύντομα τὸ Συμβούλιο τῶν Δέκα ἀπαγόρευσε τὴ συνέχιση τῶν ἐργασιῶν καὶ διέταξε τὴν καταστροφή τοῦ μέχρι τότε ἔργου.

Μὲ παρόμοιες ἀντιφατικὲς ἐναλλαγές στὴ βενετικὴ πολιτικὴ καὶ μὲ τὸ συνεχὴ ἀγῶνα τοῦ Πάπα νὰ προσηλυτισθοῦν οἱ ὀρθόδοξοι, φθάνουμε στὰ 1511. Τὴ χρονιὰ ἐκείνη τὸ Συμβούλιο τῶν Δέκα φαίνεται πρόθυμο νὰ δώσει τὴν πολυπόθητη ἄδεια γιὰ τὴν οἰκοδόμηση Ὁρθόδοξου Ναοῦ. Σὲ λίγο καὶ πάλι ἀλλάζουν τὰ πράγματα. Μὲ τὸ διάταγμα τοῦ 1514 τίθεται σὰν ἕρος γιὰ τὴν ἔναρξη τῶν ἐργασιῶν ἡ προηγούμενη ἄδεια τοῦ Πάπα.

Νέοι ἀγῶνες προσβάλλουν καὶ πάλι. Ὁ Πάπας φαίνεται πρόθυμος νὰ δώσει τὴν ἄδεια ἀν' ὃ νέος Ναὸς ὑπάγεται στὸ Βατικανόν. Οἱ Ἕλληνες καταλαβαίνουν τὴν πονηριὰ καὶ μένουν ἀνυποχώρητοι στὸ αἴτημά τους. Ὁ Ναὸς θὰ ὑπάγεται στὴ δικαιοδοσία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Ἡ ὑπόθεση ἐφθασε καὶ πάλι σὲ ἀδιέξοδο.

(Συνεχίζεται.)

Παρακαλοῦνται ὅσοι ἀποστέλλουν ταχυδρομικὲς ἐπιταγὲς πρὸς τὰ περιοδικὰ «Θεολογία», «Ἐκκλησία» καὶ «Ἐφημέριος», νὰ σημειώνουν καὶ τὴν αἰτία τῆς ἀποστολῆς.

Σκέψεις, ενώ πλησιάζουν τα Χριστού γεννα

Του κ. Ι. Μ. ΚΑΤΖΗΦΩΤΗ

Ο Συναξαριστής, αγαπητή αναγνώστη, μαζί με τον Ευεργετικό, τη Φιλοκαλία και το Γεροντικό, άνηκε στα δημοφιλή βιβλία της ορθόδοξης φιλολογίας. Είναι κείμενα απλά, που σου μιλάνε καθαρά στην καρδιά σου, έχουν τη δύναμη και τη χάρη της ακράδαντης πίστης, είναι λόγια θεοφόρων γερόντων, φωτισμένων και αγιασμένων. Μιλάνε όλα για την εὐλογία του Θεανθρώπου προς τον άνθρωπο. Δηγοῦνται βίους Ἁγίων, θαύματα που έγιναν σε πιστές ψυχές, δείχνουν τρόπους σωτηρίας, που όλοι έχουν ένα κοινό χαρακτηριστικό: ξεκινούν και τελειώνουν στον Ἰησοῦ Χριστό. Συνήθως τὰ κείμενα αυτά διαθέτουν έκταση πολλή, για να καταγράψουν τὰ περιστατικά τῆς ζωῆς τῶν Ἁγίων καὶ Μαρτύρων καὶ Νεομαρτύρων. Στην περίπτωση τῆς Γεννήσεως ὁ Συναξαριστής είναι φειδωλός. Ἐδῶ δὲν χρειάζονται πολλά λόγια.

«Ἰδὼν, λέγει τὸ Συναξάρι, ὁ φιλόανθρωπος Θεὸς τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων ὑπὸ τοῦ διαβόλου τυραννούμενον, εὐσπλαγγισθὴ καὶ ἀποστείλας τὸν Ἀρχάγγελον αὐτοῦ Γαβριὴλ εἶπε τῇ Θεοτόκῳ τὸ «χαῖρε, Κεχαριτωμένη, ὁ Κύριος μετὰ σοῦ» καὶ εὐθέως συνελήφθη ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ, ἐν τῇ ἀρχαίῳ μήτρᾳ αὐτῆς. Καὶ πληρωθέντων τῶν ἐννέα μηνῶν ἀπὸ τῆς συλλήψεως αὐτῆς, ἐξηῆλθεν ὀρισμὸς παρὰ Καίσαρος Αὐγουστοῦ ἀπογραφεσθαι πᾶσαν τὴν οἰκουμένην· καὶ ἀπεστάλη Κυρήνιος εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, καὶ ἐν Βηθλέεμ, ποιήσασθαι τὴν ἀπογραφήν. Ἀνέβη δὲ καὶ Ἰωσήφ ὁ φύλαξ τῆς Θεοτόκου, σὺν αὐτῇ τοῦ ἀπογραφῆναι ἐν Βηθλέεμ καὶ ἐπεὶ ἐμελλεν τίθειν ἢ Παρθένος, μὴ εὐρίσκουσα οἶκημα διὰ τὸν πολὺν λαόν, εἰσηλθε εἰς πενιχρὸν σπήλαιον· καὶ ἐκεῖ ἔτεκε ἀρθόρως τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ ἐσπαργάνωσεν αὐτὸν ὡς βρέφος, καὶ ἐν τῇ τῶν ἀλόγων φάτνῃ, ἀνέκλινε καὶ ἔθηκε τὸν τῶν ἀπάντων Κτίστην, ὡς μέλ-λοντα ρύσασθαι ἡμᾶς τῆς ἀλογίας».

Τόσο ἀπλή καὶ λιτὴ εἶναι ἡ καταχώρηση τοῦ Συναξαριστῆ. Ὅπως ἀπλὸς καὶ λιτός, ἀθόρυβος καὶ ταπεινός ἦταν ὁ ἐρχομὸς τοῦ πάντων βασιλέως στὸν κόσμον. Ὅπως ἀπλή καὶ ταπεινὴ ἦταν ἡ φάτνη. Μάταια θὰ ἀναζητήσῃ κανεὶς τὴν ἀπλότητα αὐτῆ σήμερα. Τώρα τὴ σκεπάζει μιὰ μεγαλοπρεπὴς βασιλική, που ἐκφράζει τὴν εὐγνωμοσύνη τῶν ἀνθρώπων στὸ πρόσωπο τοῦ Κυρίου καὶ τὴν τιμὴ που ἀποδίδουν στὸν ἱερὸ χῶρον, μέσα ἀπὸ τὸν ὁποῖο ἦλθε στὴ γῆ. Ὅπως ὑποστηρίζουν μάλιστα οἱ ἀρχαιολόγοι, δὲν εἶναι ἡ βασιλικὴ που ἀνήγγει-

ρε ἡ Ἁγία Ἐλένη, ἀλλὰ οἰκοδόμημα μεταγενέστερο τοῦ Ἰουστινιανοῦ.

«Ἐτερον κτίσμα τῶν ἁγίων τόπων, γράφει ὁ Γεώργιος Σωτηρίου, εἶναι ἡ μέχρι σήμερον διασωζομένη ἐν Βηθλέεμ πεντάκλιτος βασιλικὴ μετὰ τρικόγχου ἱεροῦ θήματος, κάτωθεν τοῦ ὁποῖου εὐρίσκειται τὸ Σπήλαιον τῆς Γεννήσεως εἰς τὸ ὁποῖον κατέρχεται τις διὰ δύο κλιμάκων ἐκατέρωθεν. Τὸ κτίσμα τοῦτο ἐθεωρεῖτο μέχρις ἐσχάτων ὡς αὐτὸ τὸ ἴδιον τῆς ἁγίας Ἐλένης καὶ τὸ μοναδικὸν ἀκέραιον κτίσμα τῆς Κωνσταντινείου ἐποχῆς. Ἀνασκαφαὶ ἐν τούτοις γινόμεναι ὑπὸ τῶν Ἀγγλων ἀπέδειξαν ὅτι ὁ σημερινὸς ναὸς εἶναι ἐνιαῖον κτίσμα τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἰουστινιανοῦ, διὰ τὸ ὁποῖον ἐχρησιμοποιήθησαν ἴσως μόνον οἱ κίονες μετὰ τῶν κίονοκράνων καὶ τὰ ἐπιτύλια τοῦ ἀρχαίου ναοῦ».

Ἡ καλλιτεχνικὴ καὶ ἀρχαιολογικὴ ἀξία τοῦ μνημείου αὐτοῦ εἶναι ἀδιαμφισβήτητη. Τὸ κτίσμα καὶ τὸ ξανακτίσμά του εὐλόγο, ὥστόσο τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ ἡ φάτνη δὲν ἔπρεπε νὰ σκεπασθῇ μὲ μνημεῖα. Ἐπρεπε νὰ μείνῃ ἔτσι ἀπλή, φτωχικὴ καὶ πενιχρή, ὅπως τὴν περιγράφει ὁ Συναξαριστής, για νὰ ὑπογραμμίσῃ μὲ τὴν ἀπλότητά της τὸ μεγαλεῖο τοῦ Σωτήρα τοῦ κόσμου. Ὅστόσο καὶ μόνη ἡ σκέψη ὅτι ἐκεῖ γεννήθηκε ὁ Χριστὸς σου δημιουργεῖ ρίγη συγκινήσεως, σὲ ἀνυψώνει, σὲ φέρνει κοντὰ στὸ παράξενο μυστήριο τῆς θείας ἐνανθρωπήσεως.

«Ποιμένες σοῦ περιηχοῦν τὰ ὄνια», ὅπως εἶπε ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, κι ἀκοῦς ψαλμοὺς ἀγγελικούς: «Χορεύουσι» Ἀγγελοὶ πάντες ἐν οὐρανῷ καὶ ἀγάλλονται σήμερον· σκιριτᾶ δὲ πᾶσα ἡ κτίσις, διὰ τὸν γεννηθέντα ἐν Βηθλέεμ, Σωτήρα Κυρίουν ὅτι πᾶσα πλάνη τῶν εἰδώλων πέπναιται καὶ βασιλεύει Χριστὸς εἰς τοὺς αἰῶνας». «Ἀγγελοὶ καὶ ἄνθρωποι, πνευματικῶς πανηγυρίζομεν ὅτι Θεὸς ἐν σαρκὶ ἐπέφανε, τοῖς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ καθημένοις, γεννηθεὶς ἐκ γυναικός. Σπήλαιον καὶ φάτνη ὑπεδέξαντο αὐτόν. Ποιμένες τὸ θαῦμα ἀνακηρύττουσι... Ἡμεῖς δὲ τὸν αἶνον ἀναξίους χεῖλεσι, ἀγγελικῶς αὐτῷ προσάξομεν: Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ...».

Νά, λοιπόν, μιὰ σωστὴ ἐκλογή για κείνον που τὸν καταλαμβάνει τὸ ἐκδρομικὸ πάθος τοῦτες τῆς μέρες. Τὰ Ἱεροσόλυμα εἶναι ἀσφαλῶς ὁ πιὸ ἐνδεδειγμένος τόπος. Δὲν ἔχει μόνο τὸ σπήλαιο, ἐκεῖ περπάτησε, ἔζησε, σταυρώθηκε καὶ ἀναστήθηκε ὁ Χριστός. Ὁ αἰμίμητος Ἀρχιμανδρίτης Φιλόθεος Ζερβάκος, ἡ ὁσιακὴ αὐτῆ μορφὴ τῶν τελευταίων χρόνων που ὡς τὸ θαύτατο γῆρας του

ἀνέπεμπε ἀδιάλειπτα δεήσεις και δοξολογίες και προσευχόταν στον Κύριο, ἐκεῖ στό ἀγαπημένο του νησί τήν Πάρο, ἔχει γραμμμένο ἕνα ἀξεπέραστο ὁδοιπορικό ἀπό τοὺς Ἁγίους Τόπους μέ τόν χαρακτηριστικό τίτλο «Μέγα και θαυμαστόν προσκύνημα εἰς Παλαιστίνην και Σινᾶ». Ἐκεῖ μᾶς μιλάει γιά ἕνα ἄλλο σπήλαιο πού βρίσκεται κι αὐτό στή Βηθλεέμ, τὸ σπήλαιο τοῦ Γάλακτος. Σ' αὐτό στάθηκε, λένε, ἡ Παναγία φεύγοντας γιά τήν Αἴγυπτο, γιά νά θηλάσῃ τὸ θεῖο τέκνο της.

«Λέγεται, γράφει ὁ Ζερβάκος, ὅτι ἐνῶ ἡ Παναγία ἐθῆλαζε τὸν Υἱὸν αὐτῆς, ἐσιτάλαξε μία σταγὼν γάλακτος ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τοῦ σπηλαίου και διὲ ἀφῆνης τὸ ἔδαφος αὐτοῦ και ἡ σιέγη ἔλαβον χρώμα λευκὸν ὡς τοῦ γάλακτος. Ἐκ τοῦ χρώματος τοῦ Σπηλαίου κατασκευάζουν ζύμην και ἐξ αὐτῆς στανουὺς και διάφορα δοχεῖα, τὰ ὁποῖα ἐμβαπίζουν εἰς ὕδωρ πίνουν δὲ αὐτό, μετ' εὐλαθείας δεόμεναι, αἱ στερούμεναι γάλακτος γυναῖκες».

Κουνάει συγκαταδατικὰ τὸ κεφάλι του ὁ μωρόπιστος τῆς ἐποχῆς μας. Λαϊκὲς ἀφέλεις, σοῦ λέγει, πού μεταφέρονται και στὰ διδλία! Ὁ λαὸς ὅμως γνωρίζει καλά αὐτὸ πού λέγει ὁ ψαλμωδός:

«Θεοτόκε Παρθένε, ἡ τεκοῦσα τὸν Σωτῆρα, ἀνέτριψας τὴν πρώτην κατάραν τῆς Εὐσας· διὲ Μήτηρ γέγονας, τῆς εὐδοκίας τοῦ Πατρὸς, βασιάζουσα ἐν κόλποις Θεὸν Λόγον σαρκωθέντα. Οὐ φέρει τὸ μωσὶήριον ἔρευραν· πίσει μόνῃ τοῦτο πάντες δοξάζομεν, κρᾶζοντες μετὰ σοῦ και λέγοντες: Ἄνερμηνηντε Κύριε, Δόξα σοι».

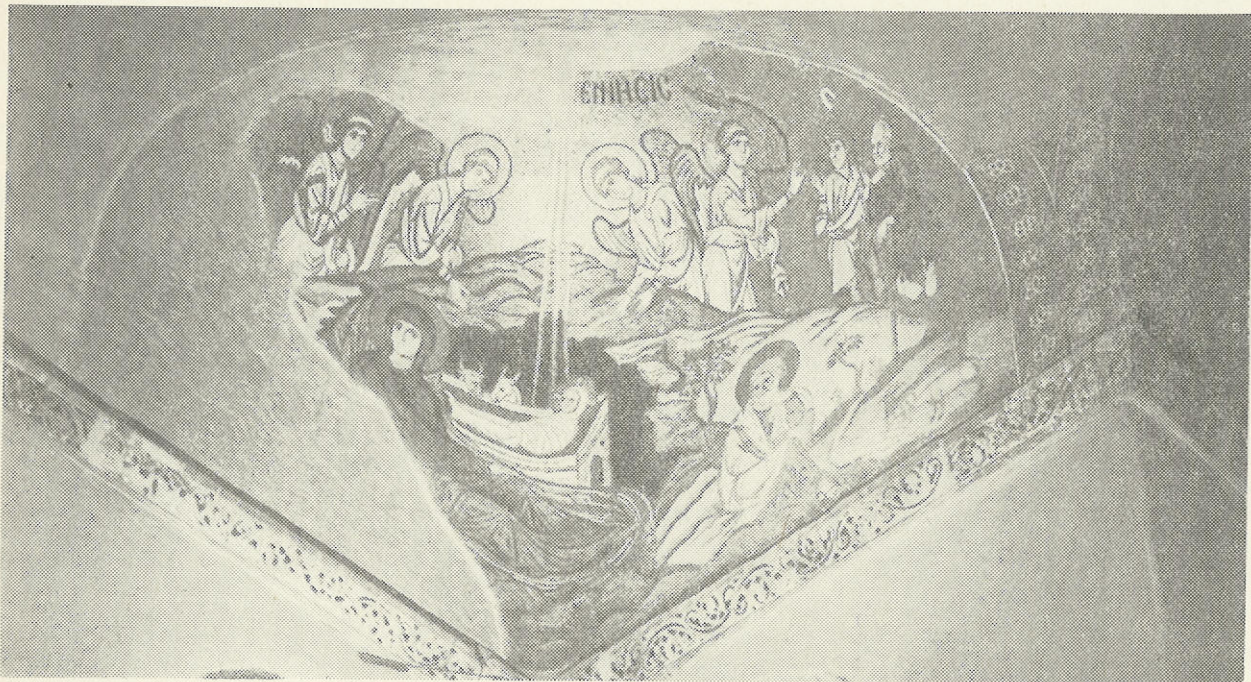
Δὲν ἐπιδέχονται ἐρμηγεία τὰ ἀνερμηνηετα. Δὲν σταθμίζονται μέ τὸ μέτρο τοῦ ἀνθρώπου. Τί οδοπία νά

θέλῃ τὸ ἀνθρώπινο μυαλὸ νά ἀποκτήσῃ θεωρία θεϊκή! Ἡ πίστη μόνο, ἐφ' ὅσον ὑπάρχει, τὰ ἐρμηγνεύει και τὰ κατανοεῖ ὄλα. Ἔτσι, ἂν βρεθῆς στό Ἅγιον Ὄρος, ἐδῶ στὰ χῶματα τὰ ἐλληνικά, —πολὺ πὺ κοντὰ μας, — θά προσκυνήσῃς μ' εὐλάβεια τὰ δῶρα τῶν τριῶν Μάγων, τὸ χρυσό, τὴ σμύρνα και τὸ λίβανι, πού φυλάγονται: σὺν τῷ πὺ πολῦτιμο καιμήλιο στήν ἱερὰ Μονὴ τοῦ Ἁγίου Παύλου.

«Μάγοι Περωῶν Βασιλεῖς, ἐπιγνόντες σαφῶς, τὸν ἐπὶ γῆς τεχθέντα Βασιλέα οὐράνιον ὑπὸ λαμπρῶ ἀστέρως ἐλκόμενοι, ἔφθασαν ἐν Βηθλεέμ, δῶρα προσφέροντες ἔγκριτα, χρυσὸν και λίβανον και σμύρναν· και πεσόντες προσεκύνησαν· εἶδον γὰρ ἐν τῷ Σπηλαίῳ, δρόφος κείμενον τὸν Ἄχρονον».

Ἀκόμη κοντύτερα γιά τὸν ἀνθρωπο τῆς πρωτεύουσας, βρίσκονται μοναστήρια δυζαντινὰ μέ ἐξαιρετες ἀπεικονίσεις τῆς Γεννήσεως, τὸ Δαφνὶ λ.χ., μέ τὸ πολῦτιμο ψηφιδωτό του. Ἔργο σοβαρό, ἱεροπρεπές, πνευματικό, χωρίς περιττὲς λεπτομέρειες, μέσα σὲ ἕνα περιβάλλον ἀπείριττο προσφέρεται γιά ἕνα πολλαπλὰ ὠφέλιμο προσκύνημα, ἐνῶ πλησιάζει ἡ Ἁγία ἡμέρα, ὁπότε ὄλα τὰ χεῖλη ἐνωμένα θά ψάλουν ἀποδιώχοντας τὸν πολῦθοσ θέρυθο, ἀγωνώντας τὸ σάλαχο και ἀποβάλλοντας τὸ δάρος τοῦ καιροῦ μας και τὴν τόση ἀπόγνωση:

«Ὁ δι' ἡμᾶς γεννηθεῖς ἐκ Παρθένου και σιαύρωσιν ὑπομείνας Ἀγαθέ, ὁ θανάτω τὸν θάνατον οσυλεύσας, και ἔγερσιν δείξας ὡς Θεός, μὴ παρίδης οὐς ἔπλασας τῇ χειρὶ σου· δείξον τὴν φιλανθρωπίαν σου ἐλεῆμον· δέξαι τὴν τεκοῦσάν σε Θεοτόκον, πρεσβεύουσαν ὑπὲρ ἡμῶν, και σῶσον, Σωτῆρ ἡμῶν, λαὸν ἀπεγνωσμένον».

Ἡ Γέννηση τῆς Μονῆς Δαφνίου.

Ε Π Ι Κ Α Ι Ρ Α

Ἐγκαιρη ἔναρξη.

ΟΙ ΠΟΛΛΟΙ τῶν πιστῶν δὲν κοινωνοῦν συχνὰ ὅπως θὰ ἔπρεπε. Προσέρχονται καὶ μετέχουν σὲ μυστήριον τῆς Θείας Ἐδωχαριστίας συνήθως τρεῖς φορὲς τὸ χρόνο: Χριστούγεννα, Πάσχα καὶ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, ὅχι δὲ ὅλοι καὶ κατὰ τὶς τρεῖς.

Ἀρκετοὶ θεωροῦν, ὅπως καὶ εἶναι, ἀναγκαῖο νὰ ἐξομολογηθοῦν προηγούμενως. Ἀλλὰ τὸ μυστήριον τῆς Μετανοίας δὲν τελεῖται, λόγω τοῦ παρατηρουμένου συνωτισμοῦ, ἄνετα καὶ ἀποδοσιμὰ.

Πρέπει λοιπὸν οἱ αἰδεσ. ἐφημέριοι νὰ μεριμνοῦν ἔγκαιρα, ὥστε οἱ ἐνοεῖτες τους, προτιρεπόμενοι ἀπὸ τοὺς ἴδιους, νὰ μὴν ἐξομολογοῦνται ὅλοι τὶς τελευταῖες ἡμέρες. Ἡ ἐξαγόρευση τῶν παισιμάτων δὲν εἶναι τὸ πᾶν κατὰ τὸ σωτήριο αὐτὸ μυστήριον. Δὲν πρόκειται μόνο γιὰ ἀνταπόκριση στὴ θεία ἐπιτολή: «Δέγε σὺ τὰς ἀνομίας σου, ἵνα δικαιωθῆς» (Ἦσ. μγ' 26). Συμπαρομαρτοῦν καὶ εἶναι ἀπαραίτητα καὶ ἄλλα στοιχεῖα. Ὅπως, πρώτιστα, οἱ συμβουλὲς τοῦ πνευματικοῦ γιὰ τὴν ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τὸν κακὸ ἐθισμὸ καὶ τὴ σταθεροποίησιν εἰς τὴν ἀρετή. Γιὰ νὰ δοθοῦν αὐτὲς οἱ κατευθύνσεις, χρειάζεται κάποιος χρόνος. Πὸν δὲν θρῖσκειται ὅταν περιμένουν καὶ ἄλλοι πολλοὶ πιστοὶ νὰ ἐξομολογηθοῦν τὴν ἴδια ἡμέρα.

Ἐγραφή διδαχῆ.

ΤΟ ΜΗΝΑ αὐτὸν, τιμᾶμε δυὸ αἰγλήεντες Πατέρες τοῦ χρυσοῦ αἰῶνα τῆς Ἐκκλησίας (4ου): τὸν Ἅγιο Νικόλαο, τὴν 6η καὶ τὸν Ἅγιο Σπυρίδιωνα, τὴ 12η.

Συνήθως, ὑπὸ τὸν ὄρο Πατέρες ἐννοοῦμε τοὺς Ἁγίους ποιμένες ἢ μοναχοὺς, πὸν τοὺς διακρίνον ἀκραία ἀρετὴ καὶ κήρυγμα πάμφωτης ὁρθοδοξίας. Τὸ κήρυγμα ὅμως αὐτὸ δὲν εἶναι πάντα καὶ γραπτό. Ἐχομε καὶ Πατέρες πὸν εἴτε δὲν ἔγραψαν καθόλου εἴτε, ἀπ' ὅ,τι ἔγραψαν, δὲν ἔφθασε ἕως ἡμᾶς τίποτε. Ὅπως εἶναι οἱ δυὸ παρὰ πάνω μνημονεύομενοι Ἅγιοι. Ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ διακόνησαν εἰς τὴν ἀλήθειαν τοῦ Θεοῦ. Μὲ τὴ συμμετοχὴ τους εἰς τὴν Α' Οἰκουμενικὴ Σύνοδο (325, Νίκαια) καὶ τοὺς λοιποὺς ἀγῶνες τους γιὰ τὴ σωστικὴ πίστη. Καὶ μὲ τὸ ἐπόδειγμα τοῦ βίου τους.

Πρῶτα νὰ φύγουμε.

ΠΟΤΕ ΑΛΛΟΤΕ τὸ ἀνθρώπινο γένος δὲν πέρασε δεινότερη ἠθικὴ κρίση ἀπ' ὅτι σήμερον. Τὸ ἔργον τῆς Ἐκκλησίας λοιπὸν, εἶναι ἐξαιρετικὰ ἐπίπονον.

Δίπυξη ἡ φύση του: στοχεύει εἰς τὴν ἀνάληψιν καὶ εἰς τὴν στήριξιν τῶν ψυχῶν. Ἀποδίδει λοιπὸν πρῶτα νὰ διδάξει τὴν ἀποφυγὴν, τὴν ἐγκατάλειψιν τοῦ κακοῦ, ἀπηχώντας τὴ βίβλικὴ προτροπή: «Εἰ ἄνομόν τι ἐστὶν ἐν χερσὶ σου, πόρρω ποίησον αὐτὸ ἀπὸ σοῦ» (Ἰωβ ια' 14). Ἄς μὴ λησμονοῦν οἱ κήρυκες τοῦ Λόγου σήμερον αὐτὴ τὴν ἀλήθειαν. Δείχοντες τὴν ἀσχημία τοῦ πονηροῦ, εἶναι σὺν νὰ δείχουν τοὺς ἀνθρώπους τὴν ὁμορφίαν τοῦ Θεοῦ.

Οἱ Προπάτορες τοῦ Κυρίου.

ΕΝ ΟΨΕΙ τῶν Χριστουγέννων, ἡ Ἐκκλησία μνημονεύει εἰς 12 τοῦ μηνὸς τοὺς κατὰ σάρκα Προπάτορες τοῦ Κυρίου. Τοὺς ἀναφέρουν, μὲ ὀρισμένες ἐξηγήσεις διαφορῆς, οἱ Ἐδωγαγγελιστὲς Ματθαῖος καὶ Λουκάς. Μεταξὺ τους, λάμπουν ὀνόματα δικαίων, ἀλλὰ μεσολαβοῦν καὶ ὀνόματα ἀνάξια. Τὸ δεῦτερον γεγονός δὲν σκιαῖζει τὴν ἀνθρώπινον φύσιν τοῦ Ἰησοῦ. Ἀπειαντίας, ὑπογραμμίζει τὴ μεγάλη δογματικὴ ἀλήθειαν, ὅτι ἀνέλαβε τὸν πληρὸν τῆς ὑπόστασός μας γιὰ νὰ τὸν ἐπαναφέρει εἰς τὴν θέωσιν. Ἡ ἀνθρωπότητα γενικὰ, πὸν τῆς ὁμοιώθηκε ὁ Χριστός, δὲν ἦταν παρὰ μιὰ «μάζα καταδίκης», γιὰ νὰ χρησιμοποιήσομε ἕναν ὄρο ὀφειλόμενον εἰς τὸν ἱερὸν Ἀδγουσίνο. Γιατί, σὲ τελευταία ἀνάληψιν, σ' αὐτὴ τὴ μάζαν ἀνῆκαν, πρὶν ἔλθει ἡ χάρις τῆς Καινῆς Διαθήκης, ἀκόμη καὶ οἱ πὸν φωτεινὲς ψυχῆς τοῦ προχριστιανικοῦ ἐβραϊκοῦ κόσμου.

Τιμῶντας λοιπὸν τοὺς Προπάτορες, τιμᾶμε τὴν κατ' ἀνθρώπον προέλευσιν τοῦ Ἀντιρωτῆ καὶ Θεοῦ μας, πὸν ὅσο ταπεινὴ καὶ ἂν εἶναι, δὲν ἀμαυρῶνει οὔτε κατὰ τὸ ἐλάχιστον τὴ θεανδρικὴν του δόξαν.

Οἱ διάκονοι.

Ο ΑΡΧΙΚΟΣ βαθμὸς τῆς ἱερωσύνης, ἰδρυμένος σὲ ἀποστολικά χρόνια (Πράξ. σί' 2-6), εἶναι ἐκεῖνος τοῦ διακόνου. Τὸ ὅτι οἱ ἄλλοι δυὸ (προσβυτέρου καὶ ἐπισκόπου) πιστεύονται καὶ εἶναι ἀνώτεροί του, δὲν σημαίνει ὅτι τοῦ λείπει δόξα. Στὴν πράξιν τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας, βλέπομε τὴ σπουδαιότητά του. Οἱ διάκονοι τότε διακρίνονταν συνήθως γιὰ λογίτητα καὶ ἐκτός τοῦ κηρύγματος ὑποκαθιστοῦσαν τὸν ἐπίσκοπον καὶ εἰς τὴν γενικότερην μέριμναν γιὰ τὸ λαὸν τοῦ Θεοῦ. Ἔτσι, ἕνα παλαιὸν κείμενον τοὺς χαρακτηρίζει «ὀφθαλμοὺς καὶ ὄτια» τοῦ ἐπισκόπου, δείχοντες ὅτι ἦσαν οἱ πρῶτοι φορεῖς τοῦ κήρυκος του.

Τιμῆ τους ἀκόμη εἶναι ὅτι ἡ τάξιν τους πρόσφερε εἰς τὴν Ἱστορίαν τὸν πρῶτον μάρτυρα τοῦ χριστιανισμοῦ, τὸ Στέφανον (27 Δεκεμβρίου).

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ ΤΟΜΟΥ Α' (1981)

ΤΟΥ "ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ,"

ΠΑΤΕΡΙΚΑ

Κων. Γ. Μπόνη, 'Ακαδημαϊκοῦ, Πολύκαρπα ἀνθολογήματα ἐκ τοῦ βίου καὶ τῶν ἔργων τοῦ Μ. Βασιλείου· ἀπὸ τὸν ἀνεκτίμητον θησαυρὸν τῶν ὁμιλιῶν αὐτοῦ, σ. 4. Τοῦ αὐτοῦ, 'Ιγνατίου 'Αντιοχείας 'Επιστολαί· Β' Μαγνησιεύσιν 'Ιγνάτιος, σ. 18, 34, 50, 66, 82, 92, 114, 130, 146, 162, 178, 194, 210, 226, 242, 258. — 'Αγίου 'Ιγνατίου τοῦ θεοφόρου, Πρὸς τὸ μαρτύριο, σ. 130.

ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΑ

Μητροπ. Σάμου Παντελεήμονος, 'Ακολουθεῖ τὰ ἔχνη τους, σ. 8, 24. Τοῦ αὐτοῦ, 'Η μέριμνα τῶν 'Αποστόλων, σ. 56, 72, 104. π. Τιμοθέου Κ. Κιλίφης, «Ποιμένες», σ. 23. — 'Επισκόπου 'Αχελώου Εὐθυμίου Κ. Στύλιου, Τὸ σύγχρονον ἀστικὸν περιβάλλον ὡς ποιμαντικὸν πρόβλημα, σ. 36. — π. Φιλοθέου Φάρου, 'Η ἐπιείκεια ὡς ποιμαντικὴ μέθοδος, σ. 26. Τοῦ αὐτοῦ "Ὅταν — οἱ γονεῖς — ἀκαίρως τι ζητῶσι... οὐκ ἀσφαλὲς πείθεσθαι, σ. 39. — Μητροπ. Γόρτυνος Θεοφίλου, 'Η παπαδιά μας, σ. 40. — π. Φιλοθέου Φάρου, Τὸ πραγματικὸ νόημα τῆς τιμῆς πρὸς τοὺς γονεῖς, σ. 55. π. Σταύρου Κοφινᾶ, 'Η πρόφαση τῆς ἰδεολογίας, σ. 68. — π. Φιλοθέου Φάρου, "Ὅταν ἦλθατε σεῖς, μοῦ φανήκατε σὺν τὸ Χριστό, σ. 85. — π. Φιλοθέου Φάρου, 'Η προτεραιότητα τῆς συζυγικῆς σχέσεως στὴν οἰκογένεια, σ. 132. — Κοσμᾶ τοῦ Αἰτωλοῦ, 'Αγιοὶ ἱερεῖς, σ. 152, Προσέχετε ἀδελφοί μου, σ. 153. — π. Φιλοθέου Φάρου, Ζῆλον Θεοῦ ἔχουσιν ἀλλ' οὐ κατ' ἐπίγνωσιν, σ. 182. — Φιλ. Ζερβάκου (+), Πρὸς Διάκονον — Πρὸς ἔξομολόγον, σ. 194. — π. Φιλ. Φάρου, Μὴ κλαῖς, σ.

206. — Μητροπ. 'Ηλείας Γερμανοῦ, Τὸ ἀδέσμιον τῶν Κληρικῶν, σ. 228. — Μητροπ. Γόρτυνος Θεοφίλου, Οἱ φίλοι μας, σ. 246. — π. Φιλ. Φάρου, 'Ἐνα παθολογικὸ πένθος, σ. 260.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ

'Αντωνίου Μπλούμ, 'Η Κυριακὴ προσευχή, σ. 8. — Τοῦ αὐτοῦ, Ζωντανὴ προσευχή, σ. 24. 'Ιω. Φουντούλη, Καθηγητοῦ Παν/μίου, 'Απαντήσεις σὲ λειτουργικὰ, κανονικὰ καὶ ἄλλες ἀπορίες, σ. 11, 27, 45, 54, 74, 91, 101, 124, 141, 150, 175, 188, 202, 220, 235, 251. — Τάσου Μιχαλᾶ, 'Η ἔξομολόγηση στοὺς Ρώσους, σ. 22. — π. Στεφ. Πουλῆ, 'Αναστάσεως ἡμέρα, σ. 98. — Γρ. Θ. Στάθη, Μορφολογία τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς, σ. 118. — Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Προπρυτάνεως, Λειτουργικὲς ἀλληλεπιδράσεις μεταξὺ τῶν ἐπὶ μέρους 'Εκκλησιῶν, σ. 244.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑ

Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Πρυτάνεως, 'Η μορφή τῆς Κατηχητικῆς διδασκαλίας, σ. 6. — Βασ. Μουστάκη, Τρεῖς Βιβλικοὶ παιδαγωγοί, σ. 92, 107, 125, 135, 151. Τοῦ αὐτοῦ, 'Ὁ ἱερὸς Αὐγουστίνος καὶ ἡ Παιδεία, σ. 198, 215, 236, 243. — Μητροπ. Γυθείου καὶ Οἰτύλου Σωτηρίου, Μόλυνσις καὶ πυρκαϊὲς καταστρέφουν τὸ περιβάλλον, σ. 213. — Δημ. Σαβράμη, Τὸ κοινωνικὸ μῆνυμα τοῦ 'Ιωάννη τοῦ Χρυσόστομου, σ. 229. — 'Αρχιμ. Χρυσ. Κακουλίδη, Γνώμη-θεωρία-Ἐπιστήμη, σ. 245. — Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Προπρυτάνεως, 'Η ἀληθινὴ φιλία, σ. 259.

ΕΠΟΙΚΟΔΟΜΗΤΙΚΑ

Μητροπ. Κοζάνης Διονυσίου, Μὲ τὸ νέο χρόνο, σ. 5. — Βασ. Μουστάκη, «Φιλάδελφοι ψυχαί», σ. 7. — Ἡλία Μηνιάτη, Οἱ πραγματικοὶ χριστιανοὶ εἶναι δυσεῦρετοι, σ. 9. — † Κ.Τ., Ἐμεῖς καὶ ὁ Κόσμος, σ. 20. — Μητροπ. Δράμας Διονυσίου, Τὸ μυστήριον τῆς Μετανοίας, σ. 25. — Βασ. Μουστάκη, Ἀπὸ τὸν Δ΄ ψαλμό, σ. 39. — π. Στεφάνου Πουλῆ, Ἡ φιλοφροσύνη τοῦ Θεοῦ εἶναι ἀπεριόριστη, σ. 37. — Ἰω. Γ. Παναγιωτίδης (†), Ὁ πόνος εἶναι ἕνας χειρουργός, σ. 56. — Βασ. Μουστάκη, «Ἐπικατάρατος λαοῖς ἔσται», σ. 78. — Δημοσθένης Σαβράμη, Ἡ Ἀνάστασις ὡς σύμβολο τῆς Ἐλευθερίας, σ. 84. — Φώτης Κόντογλου, Ἀπὸ τὴν Ἁγία καὶ Μεγάλη Ἑβδομάδα, σ. 88. — Μιχ. Κ. Μακράκη, Ἡ βασιλεία τῆς ἀγάπης καὶ ἡ βασιλεία τῆς βίας, σ. 103. — Μητροπ. Κοζάνης Διονυσίου, Εἰς τὸ κέντρον τῆς Πίστεως, σ. 105. — Π. Β. Πάσχου, Σήμερον ἔαρ μυρίζει..., σ. 116. — Ἰω. Γ. Παναγιωτίδης (†), Ἡ χριστιανικὴ χαρά, σ. 121. — Μητροπ. Κοζάνης Διονυσίου, Ὅχι καταλυταί, οἰκοδόμοι, σ. 164. — Ἰ. Μ. Παναγιωτόπουλου, Ἡ Παναγία μανούλα, σ. 166. — Φώτης Κόντογλου (†), Ἡ Παρθένος, σ. 168. — Βασ. Μουστάκη, Ἀπὸ τὸν ΡΜΒ΄ Ψαλμό, σ. 172. — Φιλοθέου Ζερβάκου (†), Παραίνεσις εἰς Πρεσβύτερον, σ. 178. — Βασ. Μουστάκη, «Ἐκολλήθη ἡ ψυχὴ μου ὀπίσω σου», σ. 189. — Μητροπ. Ζακύνθου Παντελεήμονος, Ἡ χριστιανικὴ αὐταπάρνησις, σ. 196. — Ἐπισκόπου Ἀχελώου Εὐθυμίου, Ἡ γέννησίς μου, σ. 242. — Δημοσθ. Σαβράμη, Εἰρήνη: Τὸ πῦρ μετὰ τὸ δῶρο τοῦ Θεοῦ, σ. 261. — Ἰ. Μ. Χατζηφώτης, Σκέψεις ἐνῶ πλησιάζουν τὰ Χριστούγεννα, σ. 264.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ

Ἰ. Μ. Χατζηφώτης, Ὁ ἀγιορειτικὸς Τύπος (Β'), σ. 10, (Γ'), σ. 21, (Δ'), σ. 41, (Ε), σ. 58. Δημοσθένης Σαβράμη, Τὸ θρησκευτικὸ βιβλίον, σ. 38. — π. Νικολάου Π. Παπαδοπούλου, Πρωθιερέως, Παπα-Κυριάκος Παπαδόπουλος, Οἰκονόμος, σ. 52. — Δημ. Σ. Φερούση, Ἡ Ἐκκλησία ἀνήκει στὸ μέλλον, σ. 57. — Γ.

Κωσταράς, Ἡ προσφορὰ τῆς Ἐκκλησίας εἰς τοὺς ἀγῶνας τοῦ Ἔθνους, σ. 59. — Γεωργίου Θ. Πρίντζιπα, Τὸ τέχνασμα τοῦ Μητροπολίτη, ἢ πῶς οἱ Κεφαλλονῖτες ἔλαβον μέρος στὸν ἀγῶνα, σ. 62. — Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Πρυτάνειος, Ὁρθόδοξο Βυζάντιο καὶ Δίκαιο, σ. 70. — Ἱερομ. Τ. Κιλίφη, Ἡ πολεμικὴ προσφορὰ τῆς Ἐκκλησίας, σ. 72. — Ἰ. Μ. Χατζηφώτης, Ἀγιορειτὲς ἐκδότες καὶ συντάκτες περιοδικῶν, σ. 75. — «Τὸ κρυφὸ σχολιὸν δὲν εἶναι θρύλος...», σ. 82. — Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Πρυτάνειος, Βυζάντιο καὶ κοινωνικὴ Δικαιοσύνη, σ. 83. — Ἰ. Μ. Χατζηφώτης, Τὰ Τυπογραφεῖα τοῦ Ἁγίου Ὄρους, σ. 86, 108. — Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Βυζάντιο καὶ κοινωνικὴ Διακονία, σ. 99. — Ἀμίλμα Ἀλιβιζάτου (†), Χριστιανισμός, Ὁρθοδοξία, Ἐθνισμός, σ. 104. — Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Πρυτάνειος, Ἡ ὀργάνωσις τῆς κοινωνικῆς προνοίας στὸ Βυζάντιο, σ. 115. — Ἀρχιεπ. Χρυσόστομου Παπαδοπούλου (†), Ἐκκλησία καὶ Ἑλληνικὴ Παιδεία, σ. 117. — Μητροπ. Γρεβενῶν Σεργίου, Κωνσταντῖνος Οἰκονόμος ὁ ἐξ Οἰκονόμων, σ. 120, 136, 152, 164. — Ἰ. Μ. Χατζηφώτης, Ἀγιορειτὲς βιβλιογράφοι, σ. 122. Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Ἡ ἐπίδρασις ἀνατολικῶν προτύπων στὴν ὀργάνωσις τοῦ Δυτικοῦ Μοναχισμοῦ, σ. 130. — Ἀρχιμ. Εὐθυμ. Ἐλ. Ἐλευθεριάδης, Θρύλοι καὶ παραδόσεις τοῦ Γένους, σ. 136. — Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Πρυτάνειος, Ἐπιδράσεις τῆς βυζαντινῆς χειροτονίας τῶν διακονιστῶν στὴ Δύση, σ. 163. — Τοῦ αὐτοῦ, Βυζαντινὲς ἐπιδράσεις στὴ γυναικεία διακονία τῆς Δύσεως, σ. 149. — Β. Ριαμπούσινσκυ, Ἡ πόλις τοῦ Χριστοῦ, σ. 147. — Ἀρχιμ. Τιμοθ. Ἐλευθερίου, Μία ἱστορικὴ Ἐπέτειος (381-1981), σ. 148. — Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Προπρυτάνειος, «Ἡ Δύση στὸ Σχολεῖο τῆς Ἀνατολῆς», σ. 179. — Τοῦ αὐτοῦ, Ἡ ἐπίδρασις τῆς βυζαντινῆς τέχνης στὴ Δύση, σ. 195. — Ψήφισμα τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας γιὰ τὴ Β. Ἠπειρο, σ. 211. — Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Προπρυτάνειος, Ἡ ἐπίδρασις τῆς βυζαντινῆς τέχνης στὴ Δύση, σ. 212. — Μητροπ. Γρεβενῶν Σεργίου, Ὁ ἔθνομάρτυς Γρεβενῶν Αἰμιλιάνος, σ. 214. — Ἰ. Μ. Χατζηφώτης, Ἡ δράσις τῶν ἀπλῶν ἱερέων στὸν πόλεμον τοῦ Σαραντα, σ. 216. — Ὑπολοχαγὸς Ἰάσων Καλαμπόκας, σ. 229. — Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Προπρυτάνειος, Ἡ Ὁρθοδοξία ὡς θεμέλιον τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ,

σ. 227. — Γεωργίου Θ. Πρίντζιπα, Ἡ Ὁρθόδοξη Ἀδελφότητα Βενετίας, σ. 262.

ΑΝΤΙΑΙΡΕΤΙΚΑ

Πρεσβ. Ἀντωνίου Ἀλεβιζοπούλου, Ἀσχοῦν οἱ χιλιαστὲς προσηλυτισμός; σ. 14, 28, 43, 71, 106, 127, 134. — Τοῦ αὐτοῦ, Προσηλυτισμός: ἡ «ἀγνή λατρεία» τῶν χιλιαστῶν, σ. 154, 174, 183, 197, 230, 250.

ΕΠΙΚΑΙΡΑ (ΣΧΟΛΙΑ)

Ποῦ βαδίζει ὁ κόσμος; Τὸ κύριο προϊόν μας. Ἀγιάζεται καὶ ἡ ἄψυχη κτίσις. Ἰωάννης καὶ Φίλιππος. Γρηγόριος ὁ Νύσσης, σ. 13. — Ὁ νέος Πρόεδρος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν. Ζαχαῖοι τοῦ καιροῦ μας. Ἀπαραίτητο φρόνημα. Φωτίζει τὴν ἀποστολὴ τῶν ποιμένων. Ἡ πίστις τῆς Χανααίας, σ. 30. — Τὸ Τριώδιο ἀρχίζει. Ἡ μεγαλύτερη συμφορὰ μας. Στὴν οὐράνια ἀποθήκη. (Ἀλάρυξ γλυκύς). Αἰωνόβιο δένδρο, σ. 46. — Νικηφόρος Α΄ Κωνσταντινουπόλεως. Ἡ Καθαρὴ Δευτέρα. Ἡ Κυριακὴ τῆς Ὁρθοδοξίας. Οἱ βραδυνὲς Προηγιασμένες. Ἰμνωδιακὸ ἀριστούργημα, σ. 63. — Πένθος καὶ χαρὰ. Ἡ «λογία» κατὰ τοῦ καρκίνου. Ὁ Τίμιος Σταυρός. Δυὸ στόχοι. Περιστασιακοὶ φιλακόλουθοι, σ. 79. — Ἡ ἄκαρπη σικιά. Ἄδολες καρδιές. Εὐόϊωνο γεγονός. Ἡ Ἐκκλησία κοντὰ τους. Τὸ πνεῦμα τοῦ Νιπτῆρος, σ. 93. — «Τὰ σὰ ἐκ τῶν σῶν...». Ὁ Μέγας Ἀθανάσιος. Τὸ βιβλίον τοῦ Ἰώβ. Ἄς προσέξουν. Μὲ τὰ μάτια τοῦ Θεοῦ, σ. 100. — Μιὰ δοξασμένη ἐπέτειος. Ὁ παπὰ-Νικόλας Πλανάς. Γλυκύτατο ὄνομα. Κοντὰ στὴν ἀγνή φύση. Ὁ Ἐπίσκοπος Ἰππῶνος, σ. 126. — «Πόσαι εἰσὶν αἱ ἁμαρτίαι μου;». Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία. Ὁ ἄλλος Ἰούδας. Πρὸς τί; Σέμνωμα τῆς νεοελληνικῆς Ὁρθοδοξίας, σ. 142. — Ἀθανάσιος ὁ ἐν Ἀθῶ. Ἐνα ἄλλο ἄστρο. Πολύτιμος συνεργός. «Δεδεμένοι τῷ πνεύματι». Μέσα σὲ καθαρὸ φῶς, σ. 158. — Δότειρα χαρᾶς. Ἀναπληρωτὴς κενοῦ. «Τίς ἀντιστήσεται μοι;». Ἐκκλησιολογικὰ ἄνθη. Ὁ μεγάλος διδάχος, σ. 176. — Τριώνυμο ἀρετῶν. Σοβεῖ καὶ στὴ χώρα μας. Τὸ προσωπικὸ στοιχεῖο. Μὲ λόγος καὶ πράξι. Ἀρίσταρχος ὁ συνεργός, σ. 190. — Οἱ ἱερατικὲς κλήσεις σήμερον. Ἐν ὄψει τῶν βουλευτικῶν ἐκλογῶν. Ρωμανὸς ὁ Μελωδός. Σελίδες εἰδικοῦ ἐνδιαφέροντος. Φυτώρια στὴν ἐνορία, σ. 205. — Ὁ

ἐκκλησιασμός τῶν μαθητῶν. Τὸ ἄλλο τοῦ ὄνομα: Ἰωάννης. Ὁ Λουκάς καὶ ἡ Θεοτόκος. Μιὰ πενταετία. Ἡ Θεία Λειτουργία τοῦ Ἰακώβου, σ. 223. — Ἰσαγγελοὶ. Ἡ Βίβλος στὸ λαό. Σὰν τὸν ἀρχαῖο Ἰσραήλ. Μιὰ εὐχή. Τὸ χρυσοστόμα, σ. 230. — Ὁ ἅγιος Πρόκλος. Τὸ ἄνθος καὶ ἡ μέλισσα. Ἡ λειτουργικὴ ζωὴ στὸ στράτευμα. Ἀσπλαχνος κόσμος. Ὁ Πρωτόκλητος, σ. 253. — Ἐγκαίρη ἐναρξή. Ἀγραφή διδασχῆ. Πρῶτα νὰ φύγουμε. Οἱ Προπάτορες τοῦ Κυρίου. Οἱ διάκονοι, σ. 266.

ΚΟΝΤΑ ΣΤΟΥΝ ΝΕΟΥΣ

Γ.Κ.Π., ... Γιὰ τοὺς πρόωρους δεσμούς, σ. 12. — Ἱερομ. Τιμοθέου Κιλίφη, Ἐχετε ἰδανικά; σ. 118.

ΟΜΙΛΙΑΙ

Εὐαγγέλιον Δ. Θεοδώρου, Πρυτάνεως, Ἡ Ὁρθοδοξία ὡς παράγων δημιουργίας τῆς Εὐρώπης, σ. 19. Τοῦ αὐτοῦ, Ἡ ἑλληνορθόδοξη ἀνθρωπιστικὴ παράδοση ὡς θεμέλιον τῆς Εὐρώπης, σ. 35. — Τοῦ αὐτοῦ, Τὸ Εὐρωπαϊκὸ «Οὐμανιστικὸν» ἰδεῶδες ἀπ' τὴν ὀρθόδοξη σκοπιά, σ. 51. — Ἐπισκόπου Ἀνδρούσης Ἀναστασίου, Ἡ νέα Τυπογραφικὴ μονάδα τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, σ. 199. —

ΤΟ ΒΙΒΑΙΟ

Φς, Βελ. Μουστάκα, Διηγήματα, σ. 15. — Φς, Τάσου Μιχαλά, Ἡ Ἐκκλησία στὴ Ρωσία ὅπως τὴν εἶδα, σ. 15. — Φς, Διονυσίου Καθηγουμένου Μαχαίρας Κύπρου, Κάλλη τοῦ Πάθους, σ. 31. — Φς, Ἰθωρ ἐκ Πέτρας, σ. 31. — Δημ. Φερουσση, Ἀντωνίου Μπλούμ, Ἡ ζωντανὴ προσευχή, σ. 47. — Δημ. Φερουσση, Νικ. Π. Βασιλειάδη, Τὸ μυστήριον τοῦ θανάτου, σ. 47. — Δημ. Φερουσση, Π. Σωτήρχου, Ὁδηγὸς Ὁρθοδοξίας, σ. 94. Ἡ ταπεινὸς κατὰ τὴν Ἀγίαν Γραφὴν καὶ τοὺς Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας (ἐκδ. Ἐπιτροπῆς), σ. 94. — Δημ. Σταμέλου, Κατσαντώνης, ἡ ἀποθέσις τῆς παλικαριάς, σ. 94. — Περιοδικὸ «Παράδοση», σ. 95. — Γεωργίας Ι. Κούτσαρη, «Ὁδοιπορία στὴ Μάνη» σ.

95. — Δημ. Φερρούση, Μιχ. Δ. Στασινοπούλου, Μορφές ἀπὸ τὸν τέταρτον αἰώνα μ.Χ., σ. 110. — Περιοδικοῦ «Νέα Ἑστία», Ἀφιέρωμα στὸν Παπαδιαμάντη, σ. 110. — Ν. Θ. Μπουγάτσου, Ὁδηγὸς προσκυνητοῦ Ἀγίων Τόπων καὶ Σινᾶ, σ. 111. — Δημ. Φερρούση, Μητροπ. Κορίνθου κ. Παντελεήμονος, Ἡ ἐθνικὴ δρᾶσις τοῦ Κλήρου — Μοναχοὶ καὶ Κληρικοὶ εἰς τὸ 1821. — Μητροπ. Γρεβενῶν κ. Σεργίου, Ἀκολουθία Ὁσίου Νικάνορος. — Δημ. Ι. Χατζοπούλου, Ἡ γυναίκα ἀπὸ τὸ χθὲς στὸ σήμερον, σ. 191. Δημ. Φερρούση, Βαγγέλη Σκουβαρά, Ἄνθιμος Ὀλυμπιώτης. — Ἀδαμαντίου Στ. Ἀνεστίδη, Εὐρετήριο «Διδαχῆς», σ. 207. — Β. Μς, Ἀρχιεπ. Κρήτης Τιμοθέου, Ὁ Χριστὸς καὶ ἡ Κοινωνία, σ. 239. — Δημ. Φερρούση, Π. Α. Σινόπουλου, Ἡ ἀντιμεταφραστικὴ παράδοση τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὕμνων, σ. 239. — Ἀρχιμ. Δανιὴλ Ἀεράκη, Τὸ Εὐαγγέλιον στὴν ἐποχὴ μας, σ. 239. — Δ. Φερρούση, Ἡλία Βενέζη, Ἀρχιεπίσκοπος Δαμασκηνός, σ. 255. — Τοῦ αὐτοῦ, Κων. Ν. Ξενογιάννη, Ἡ Μονὴ Ἀγίου Γεωργίου Κουταλά Ὑμηττοῦ, σ. 255. — Μία χρήσιμος ἔκδοσις, σ. 271.

ΑΠ' ΟΣΑ ΓΡΑΦΕΙ Ο ΤΥΠΟΣ

Σπύρου Ἀλεξίου, Ἡ Ἐκκλησία τί κάνει; σ. 77. — Τοῦ αὐτοῦ, Καθαρὰ καὶ ἁγία, σ. 137.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΥΝ

ΤΟΥΣ ΕΦΗΜΕΡΙΟΥΣ

Εὐαγγέλιου Π. Λέκκου, «Τὰ Ἐκκλησιαστικὰ Ἀργυρᾶ», σ. 16. — Μέρημα γιὰ τὴν οἰκογένεια. Ἐπίλυση μισθολογικῶν θεμάτων. Τὸ νέο Δ.Σ. τοῦ ΙΣΚΕ. Προβολὴ τῆς ὀρθόδοξης λατρείας. Κατάργηση τῆς ἱεροψαλτικῆς προὔπηρεσίας, σ. 32. — Μνήμη Ἱεροῦ Φωτίου. Ἡ τακτικὴ συνέλευσις τοῦ Ι.Σ.Κ.Ε. Δραστικὸ ἀντικίνητρο. — Ἐνα νέο σημαντικό βῆμα. Ἡ ἐξωτερικὴ ἱεραποστολή. Τὰ αὐτοκίνητα ἱερέων τῆς ὑπαίθρου, σ. 64. — Συναγεμὸς ἀγάπης. Ἀνακοίνωσις τοῦ Ι.Σ.Κ.Ε. Καὶ πάλι ἡ ἱεροψαλτικὴ προὔπηρεσία, σ. 80. — Καινοφανὴ δημοτικὰ ἔργα. Ὁ Κανονισμὸς περὶ Ἐφημερίων καὶ διακόνων. Ἡ ἱατροφαρμακευτικὴ περίθαλψις τῶν Κληρικῶν, σ. 96. — Ρύθμιση συνταξιοδοτικῶν θεμάτων. Καὶ γιὰ

τοὺς ἐν ἐνεργείᾳ ἐφημερίους καὶ διακόνους. Αὐξήσις τῶν συντάξεων. Γιὰ τὰ ἄγρια τέκνα ἢ ἀδελφές, σ. 112. — Τακτοποιεῖται ἡ ἱεροψαλτικὴ προὔπηρεσία. Παράτασις νόμου γιὰ ἐφημεριακὰ κενά. Τὸ μέσο νυκτερινὸ ἐκκλ. Φροντιστήριον Ἀθηνῶν. Δωρεὰν διανομὴ Εὐαγγελίου. Χριστιανὸς ὑπερπολύτεκος, σ. 128. — Ἡ Ἱ. Σύνοδος περὶ Μασονίας. Καὶ ὁ Ι.Σ.Κ.Ε. καταδικάζει. Μακριὰ ἀπὸ τὴν πολιτικὴν οἰ Κληρικοὶ. Συνεχίζεται ἡ βοήθεια πρὸς τοὺς σεισμοπαθεῖς, σ. 144. — Μιὰ τίμια ὁμολογία. Γιὰ τοὺς πτυχιούχους Ἀνωτέρων Φροντιστηρίων. Συνέδριον γιὰ τὴν πρεσβυτέρα, σ. 160. — Κλιμάκιον τοῦ Ι.Σ.Κ.Ε. στὴ Θεσσαλία. Ἡ περίθαλψις τῶν Κληρικῶν ἀπὸ τὸ Δημόσιον, σ. 192. — Συνοδικὰς Ἐπιτροπὰς καὶ Δικαστήρια. Ἡ ἐγκυκλοπαιδεία Ἐθνομαρτύρων Κληρικῶν. Ὁ Κανονισμὸς (περὶ ἐφημερίων καὶ διακόνων), σ. 208. — Ἀναγνώρισις προὔπηρεσίας. Ἀνεβλήθη ἡ ψήφισις τοῦ Κανονισμοῦ γιὰ τοὺς Ἐφημερίους. Ἡ Ἀπ. Διακονία σὲ διεθνῆ ἔκθεσις βιβλίου. Ὑποτροφίαι γιὰ βυζαντινὴ Μουσικὴ, σ. 224. — Ἡ ἀπόφασις γιὰ τὸ Ν.Ι.Ε.Ε. Βραβεῖον τῆς Ἀκαδημίας γιὰ τὴν προσφορὰ τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ Πατριάρχης γιὰ τὸ Ἅγιον Ὄρος. Ἐκκλησία καὶ Β. Ἡπειρος, σ. 240. — Κληρικοὶ καὶ πολιτικὴ δικαιοσύνη. Ἡ γενικὴ συνέλευσις τοῦ Ι.Σ.Κ.Ε. Φροντιστήριον γιὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν αἰρέσεων, σ. 256.

ΝΕΟΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΙ ΤΟΥ TAKE

Στις σελίδες 48, 80, 96, 112, 128, 144, 160, 192, 208, 224, 240, 256.

ΔΙΑΦΟΡΑ

Ἀνακοινωθὲν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου (διὰ τὴν προσφορὰν τῆς εἰς σεισμοπαθεῖς), σ. 67. — Δημήτριος Φερρούση, Ν. Ι. Λούβαρις, ὁ ἐκλαϊκευτὴς τῆς Θεολογίας καὶ τῆς Φιλοσοφίας, σ. 102. — Ε. Ν. Μόσχου, Φώτης Κόντογλου, τὸ πνεῦμα τῆς Ὀρθοδοξίας, σ. 119. — Ὁ πρωθιερέας Νικόλαος Παπαδόπουλος, σ. 120. — Ι. Μ. Χατζηφώτης, Ἡ Ἐλληνορθόδοξη παράδοσις, οἱ φορεῖς καὶ αἱ ἐκφράσεις τῆς, σ. 138, 155, 170, 184, 200, 232, 248. — Φ. Κόντογλου (†). Ἡ ἑλληνικὴ κιβωτός, σ. 165. Κων. Ρ. Ἀθανασιάδου, Τὴν παρακαταθήκην φύλαξον, σ. 156. — Ἀριστ. Πανώτης, Μιὰ ἀγρυπνία στὸν Ἄθωνα, σ. 180. — Δημ. Σ. Λου-

κάτου, Οί τελευταῖες γιορτὲς τοῦ Καλοκαιριοῦ, σ. 181. — Τάσου Μιχαλᾶ, «Οἱ Ἕλληνες εἶσατε χλιαροί», σ. 186. — Δημοσθένη Σαβράμη, Ἐκκλησιαστικὴ ἀναγέννησις στὴ Ρωσσία, σ. 187. — Ἀρ. Πανώτη, Πρέπει νὰ διδάσκειται ἡ Π. Διαθήκη; σ. 203. — Τάσου Μιχαλᾶ, Ἐπιφανεῖς καὶ ἀφανεῖς ἄγιοι, σ. 221. — Δημοσθένη Σαβράμη, Ἄορθόδοξη παρουσία, σ. 247. — Δημ. Φερούση, Ἡ εἰκονογραφία τῶν νεομαρτύρων, σ. 254.

ΑΛΗΘΕΙΕΣ ΜΕ ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ

Στις σελίδες 4, 17, 34, 50, 66, 114, 146, 162, 210, 226.

ΕΙΚΟΝΕΣ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ - ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ

Ὁ φωτισμὸς τοῦ κόσμου, σ. 3. — Εὐφραίνου πρεσβύτερα Δίκαιε, σ. 17. — Ἐκκλησία καὶ Θεολογικὲς Σχολές, σ. 33. — Θεία Λειτουργία στὸ Καθολικὸ τῆς Ἱ. Μονῆς Πεντέλης (Μνήμη Ἱ. Φωτίου 6 Φεβρ.), σ. 48. — «Κέντρο Βιβλίου καὶ Ἐπικοινωνίας», σ. 49. — «Ὁν τρόπον ἐπισυναίγει ὄρνις τὰ νοσσία ἑαυτῆς» σ. 65. — Ὁ ἀείμνηστος μοναχὸς Ἀθανάσιος Καμπανόσ-Λαυριώτης, σ. 75. — Ἄ Ὁ Σταυρὸς Σου Κύριε Ζωὴ καὶ Ἀνάστασις, σ. 81. — Ἡ μικτὴ χορωδία καὶ ὀρχήστρα Ἱ. Ναοῦ Παναγούδας Θεσσαλονίκης, σ. 96. — Ἡ Ἁγία Σοφία, σ. 97. — Ὁ ἁγιορείτης τυπογράφος Νεκτᾶριος Κατσαρός, σ. 108. — Ἐκκλησία τῶν Ἁγίων Πατέρων, σ. 113. — Ὁ Ἀρχιεπ. Ἀθηνῶν κ. Σεραφεῖμ μὲ τὸν Ἐπίσκοπο τοῦ Ρέμπτου κ. Στέφανο, σ. 117. — Ὁ τάφος τοῦ Κωνσταντίνου Οἰκονόμου στὴν Ἱ. Μονὴ Πετράκη, σ. 121. — Ὁ ἁγιορείτης βιβλιογράφος καὶ λόγιος Καισᾶριος Δαπόντες, σ. 122. — Ἀρχαῖοι φιλόσοφοι στὴν ὀρθόδοξη παράδοση, σ. 129. — Φώτης Κόντογλου, σ. 145. — Τὸ ἀνεγειρόμενο «Κέντρο Βιβλίου καὶ Ἐπικοινωνίας» τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, σ. 160. — «Χαῖρε Κεχαριτωμένη», σ. 161. — Ἡ Κοίμησις τῆς Θεοτόκου, σ. 167. — Ἡ Παρθένος, σ. 168. — Ὁ Ναὸς τῆς Ἀναστάσεως στὰ Ἱεροσόλυμα, σ. 177. — Τί εἶναι Οἰκουμενικὴ Σύνοδος, σ. 193. — Ὁρθόδοξο ράσο καὶ ἑλληνικὴ Σημαία, σ. 209. — Ὁ λαοφιλὴς μας Ἅγιος (Νεκτᾶριος), σ. 225. — Ἡ Ἱ. Μονὴ Μεγίστης Λαύρας, σ. 233. — Ἀπ' τὸ ὀρθόδοξο Συναξάρι (Ἁγ. Αἰκατερίνη), σ. 241. — Ὁ Οὐγγροβλαχίας Ἱγνάτιος, σ. 248. — Ἄγια Νύχτα σ. 257.

ΜΙΑ ΧΡΗΣΙΜΟΣ ΕΚΔΟΣΙΣ

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟΝ τοῦ Ἐπισήμου Δελτίου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τῶν ἐτῶν 1923/4 - 1973, συνταχθὲν ὑπὸ Ἀδαμαντίου Στ. Ἀνεστίδη. Πρόλογος Κωνσταντίνου Γ. Μπόνη, Ὁμ. Καθηγητοῦ Πανεπιστημίου - Ἀκαδημαϊκοῦ. Τόμος Α', σσ. π + 1 - 572, Τόμος Β', σσ. 573 - 1070. Ἀθήναι 1978.

Εἰς τὰ πλαίσια τῆς συντάξεως εὐρετηρίων τῶν περιοδικῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐξεδόθη εἰς 2 τόμους τὸ εὐρετήριο τῶν πρώτων πενήντα τῶμων τῆς «Ἐκκλησίας», ἡ ὅποια, ὡς γνωστόν, εἶναι τὸ ἐπίσημον δελτίον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Πρόκειται δι' ἐν εὐρετήριο ἀπολύτως χρησιμὸν, τὸ ὅποιον εἰς τὸ πρῶτον μέρος ταξινομεῖ τὸ σύνολον τῶν πάσης μορφῆς δημοσιευμάτων τοῦ περιοδικοῦ καὶ εἰς τὸ δεῦτερον εὐρετηριάζει κάθε τί. Τὸ πρῶτον μέρος περιλαμβάνει 27.133 λήμματα ταξινομημένα εἰς 17 πίνακας, μεταξὺ τῶν ὁποίων περιλαμβάνονται πίνακες τῶν νόμων, πράξεων, ἐγγράφων κ.λπ. τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους καὶ τῶν ξένων κρατῶν, πίνακες πράξεων καὶ ἐγγράφων τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τῶν συνοδικῶν ὀργανισμῶν, τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν καὶ τῶν λοιπῶν Ἱ. Μητροπόλεων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, καθὼς καὶ τῶν διαφόρων Ὀρθόδοξων Ἐκκλησιῶν, ὅπως καὶ τῶν ἑτεροδόξων. Εἰς ἰδίους πίνακας ταξινομοῦνται αἱ μελέται, αἱ προσφωνήσεις, αἱ λόγοι, αἱ περιστατικαὶ εὐχαί, τὸ θεῖον κήρυγμα, τὰ σημειώματα τῆς «Παρατηρήσεων Στήλης», ἡ κριτικὴ τοῦ διδλίου, τὰ χρονικά κ.ἄ.

Εἰς τὸ δεῦτερον μέρος δημοσιεύονται 38 εὐρετήρια μὲ τὰ ὅποια ἐπιχειρεῖται μὴ ἐξονυχιστικὴ ταξινόμησις τῶν συντακτῶν καὶ τῶν περιεχομένων τῶν διαφόρων ἐγγράφων, νόμων, ἐγκυκλίων, πράξεων τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους καὶ τῶν διαφόρων Ἐκκλησιῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν συγγραφέων καὶ τῶν περιεχομένων τῶν μελετῶν, ἄρθρων, προσφωνήσεων, λόγων, διδλοκρισιῶν, παρατηρήσεων κ.λπ.

Τοῦ ὅλου ἔργου προτάσσεται πρόλογος τοῦ διευθυντοῦ τοῦ περιοδικοῦ Καθηγητοῦ κ. Κ. Γ. Μπόνη, Ἀκαδημαϊκοῦ, καθὼς καὶ ἱστορικὰ τοῦ περιοδικοῦ, ἀνάλυσις τῶν μεθοδολογικῶν τοῦ εὐρετηρίου, διδλογραφία, ἀρκτικὸλεξά καὶ συντομογραφία.

Τὸ ἔργον διατίθεται ἐν τῷ συνόλῳ του ἀντὶ 2.000 δραχμῶν ἐν τοῖς γραφεῖσι τῶν ἐκκλησιαστικῶν περιοδικῶν (Ἰωάννου Γενναδίου 14, Ἀθήναι 140).

“ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ,,

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Γ. ΜΥΩΝΗΣ

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΣ — ΟΜΟΤ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

ΟΙ ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1981 ΣΥΝΕΡΓΑΤΑΙ ΤΟΥ «ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ»

† Ὁ Ἐπίσκοπος ΗΛΙΑΣ ΜΗΝΙΑΤΗΣ (†)	Ἀρχιμ. ΕΥΘΥΜΙΟΣ Ε. ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΗΣ
† Ὁ Ἀθηνῶν ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ (†)	» ΤΙΜΟΘΕΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ
† Ὁ Σερβίων καὶ Κοζάνης ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ	» ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ ΚΑ. ΟΥΛΙΑΔΗΣ
† Ὁ Γυθείου καὶ Οἰτύλου ΣΩΤΗΡΙΟΣ	» ΤΙΜΟΘΕΟΣ ΚΙΛΙΦΗΣ
† Ὁ Δράμης ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ	» ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Κ. ΠΑΠΟΥΤΣΟΠΟΥΛΟΣ
† Ὁ Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως ΘΕΟΦΙΛΟΣ	» ΦΙΛΟΘΕΟΣ ΦΑΡΟΣ
† Ὁ Σάμου καὶ Ἰκαρίας ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ	Αἰθεσιμ. ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΑΛΕΒΙΖΟΠΟΥΛΟΣ
† Ὁ Γρεβενῶν ΣΕΡΓΙΟΣ	» ΣΤΑΥΡΟΣ ΚΟΦΙΝΑΣ
† Ὁ Ζακύνθου ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ	» ΝΙΚΟΛΑΟΣ Π. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ
† Ὁ Ἡλείας καὶ Ὠλένης ΓΕΡΜΑΝΟΣ	» ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΠΟΥΛΗΣ
† Ὁ Ἀχελώου ΕΥΘΥΜΙΟΣ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Ρ. ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗΣ
† Ὁ Ἀνδρούσης ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ	ΣΠΥΡΟΣ ΑΛΕΞΙΟΥ
ΑΜΙΑΚΑΣ ΑΛΙΒΙΖΑΤΟΣ (†)	ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΩΣΤΑΡΑΣ
ΙΩ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΙΔΗΣ (†)	ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Π. ΔΕΚΚΟΣ
ΗΛΙΑΣ ΒΕΝΕΖΗΣ (†)	ΔΗΜ. Σ. ΔΟΥΚΑΤΟΣ
ΦΙΛΟΘΕΟΣ ΖΕΡΒΑΚΟΣ (†)	ΜΙΧ. Κ. ΜΑΚΡΑΚΗΣ
ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ	ΤΑΣΟΣ ΜΙΧΑΛΑΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ ΦΟΥΝΤΟΥΛΗΣ	Ε. Ν. ΜΟΣΧΟΣ
ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ ΣΑΒΡΑΜΗΣ	ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΜΟΥΣΤΑΚΗΣ
Ι. Μ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ	ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ΠΑΝΩΤΗΣ
	Π. Β. ΠΑΣΧΟΣ
	ΓΕΩΡΓΙΟΣ Θ. ΠΡΙΝΤΖΙΠΑΣ
	ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Θ. ΣΤΑΘΗΣ
	ΔΗΜΗΤΡΗΣ Σ. ΦΕΡΟΥΣΗΣ
	Ι. Μ. ΧΑΤΖΗΦΩΤΗΣ